

3a mup!

VISU ZEMJU PROLETARIESĪ, SAVIENOJĒTIES!

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1951. G.

15. APRILĪ

Nr. 15 (326)

Lielās miera cīņas varoņi

ANNA SAKSE

Nav zemiskāka nozieguma kā mant-
rausības vārdā sarīkot tautu slepkavi-
bu — karu. Nav cildenāka uzdevuma
kā atdot savu sirds kvēli, savas zinā-
šanas, visu sevi cīņai par mieru, par
cilvēces laimi. Kara kurinātāji un
miera sargi — tādās divās nometnēs
patlaban sadalījušies pasaule.

Mums, padomju ļaudīm, kas pazīstam
gan kara postu un bēdas, gan uzvaru
lepnumu un prieku, miers ir svēts
vārds, miers ir dārgs vārds, miers ir
mūsu elpa, mūsu dieniskā maize. Un
mēs esam bezgala pateicīgi savai val-
dībai, savai bolševiku partijai, ka tās
kopā ar visu tautu sargā mieru, no-
sprauž lielu, un tālu miera darbu
mērķus, piešķir līdzekļus lielo miera
celtnu augšanai, pieņem likumu, kas
kara slavināšanu uzskata par smagu
noziegumu.

Mūsu valsts ir miera balsts, mūsu
tauta ir miera sargs. Tādu valsti iz-
veidojuši lielākie cilvēces ģeniji Ļeņins
un Staļins, tādu tautu izaudzinājis
Staļins, kura vārds visiem godīgajiem
pasaules ļaudīm nozīmē mieru, nozīmē
ticību taisnības uzvarai.

Atzīmējot lielā miera sarga biedra
Staļina 70. dzimšanas dienu, PSRS
Augstākās Padomes Prezidijs 1949. ga-
da 20. decembrī pieņēma lēmumu par
Starptautisko Staļina premiju «Par
miera stiprināšanu starp tautām» no-
dibināšanu, un visa progresīvā cilvēce
tagad apsver septiņus pirmos Staļiniskā
miera laureātus.

Mums liekas mežonīgi, ka pasaulē
vēl ir valstis, kur valdības vajā miera
piekritējus. Un sevišķi mežonīgi tas
izskatās valstīs, kas kādreiz bijušas
demokrātijas šūpulis, kas ilgus gadus
lepojušās ar pilsoniskām brīvībām un
demokrātiskām tradīcijām, kā tas kād-
reiz bija Francijā, Anglijā un Ziemeļ-
amerikas Savienotajās Valstīs.

Kauns Francijas valdībai, ka vajā
savas zemes lielāko zinātnieku profes-
oru Frederiku Zolio-Kirī, Francijas
zinātnu akadēmijas locekli, Pasaules
Miera Padomes biroja priekšsēdētāju,
franču pretošanās kustības dalībnieku
hitleriešu okupācijas laikā. Zolio-Kirī
bija tas, kas kopā ar sievu Irenu at-
klāja neitronus, un šis atklājums galu
galā noveda pie atoma kodola skaldī-
šanas, Zolio-Kirī jau pirmās kara pē-
dējā iespējā uzcēl siltumcentrales ar
300.000 kilovatu jaudu, kas gadā pa-
tērētu kā dedzināmo vienu tonnu ura-
na tagad izlietojamo trīs miljonu tonnu
akmeņogļu vai naftas vietā.

Pagājušā gada martā Zolio-Kirī drau-
gi atzīmēja viņa piecdesmito dzim-
šanas dienu. Atbildot uz daudzajiem ap-
sveikumiem, profesors starp citu teica:

— Arī man kādreiz bija kārdinājums
ieslēgties savā laboratorijā. Bet es sev
ļautāju: «Kas izmantos manu atklāju-
mu?» Un tad es sapratu, ka priekš tam,
lai gūtu iespēju mierīgi sēdēt savā la-
boratorijā, man jācīnās to cilvēku rin-
dās, kuri grib, lai zinātnes atklājumus
izmantotu miera un nevis laupītāju
mantkārīgajiem nolūkiem, nevis kara
izraisīšanai. Un tikai tad, kad nodibī-
nāsies stingrs miers, mēs, zinātnieki,
varēsim iegūt dvēseles mieru un augas
dienas sēdēt savās laboratorijās. Un
kādas laimīgas vēstis mēs tad nesīsim
cilvēcei!

Zolio-Kirī vienmēr uzsvēris, ka zi-

nātniekam jābūt saistītam ar dzīvi un
savu tautu. Vispasaules miera kongresa
biroja 3. sesijā viņš aicināja visu, pa-
saules zinātniekus neatrauties no lielās
darba lauku nometnes, bet kopā ar to
cīnīties, lai zinātne visā pilnībā kal-
potu mieram un cilvēces labklājībai.

Staļiniskā miera premija piešķirta
arī franču tautas uzticīgajai meitai
Eženi Kotonaī, Sevras Augstākās nor-
malās skolas goda direktorei, Franci-
jas sieviešu un Starptautiskās sieviešu
federācijas priekšsēdētājai. Arī viņa,
kā savas tautas patriote, hitleriskās
okupācijas laikā ieslēdzās pretošanās
kustībā. Arī viņa tagadējā Francijas
valdībai liekas «bīstama», un tajā pašā
laikā, kad pasaules sabiedriskā doma
izteica sašutumu par izrēķināšanos ar
Zolio-Kirī, visa pasaule protestēja arī
pret Francijas valdības kauna pilno
mēģinājumu ieslodzīt Eženi Kotonu ciem-
tumā par Starptautiskās sieviešu fede-
racijas izdoto plakatu, kas aicina fran-
ču sievietes nelaut savus dēlus nosūtīt
karā uz Vjetnamu.

Patī Eženi Kotonaī viņai piešķirto
premiju novērtē šādi: — Esmu patiesi
laimīga, ka sieviešu darbs cīņā par
mieru guvis tik augstu novērtējumu.
Man jāpiebilst, ka premija gūst jo lielu
nozīmi tāpēc, ka tā ir nosaukta Staļina
vārdā, kurš ir vislielākais miera aiz-
stāvis.

Visa pasaule pazīst Kenterbertijas ka-
tedrales priekšnieku Hjuletu Džonsonu.
Viņa baltais matu vainags liecina par
cienījumu vecumam, bet enerģiskā dar-
bība un bezbailīgā uzstāšanās miera
labā, dzirkstošais humors un asprātīgā
polemistā dāvanas atklāj jauneklīgi
kvēlu sirdi. Ne vienreiz vien viņš ir
viesojies Padomju Savienībā, saskatījis
mūsu zemes darba rosmi, mūsu lielo
miera gribu un atklāti par to stāstījis
savai angļu tautai, tā atmāskodams
Elija un kompanijas riebiņos melu
plūdus oar «kara briesmām» no Pa-
domju Savienības puses. Savas runās
viņš nemītīgi uzsver, ka angļiem jāat-
brīvojas no apkaunojošās amerikāņu
kontroles, jāatjauno tirdzniecība ar Pa-
domju Savienību un Austrumeiropu,
kas mazinātu kara briesmas un atbrī-
votu Anglijas ekonomiku mierīgai
celtniecībai. Par piešķirto premiju
Hjulets Džonsons izteicās:

— Patlaban, kad visa pasaule stāv
kara draudņu priekšā, šī premija mani
vēl vairāk iedvesmo cīņai par mieru.
Šī premija būs fonds, kas tā vai citādi
tikš izlietots miera labā. Zelta medaļa
ar Staļina attēlu kļūs par mūsu gi-
menes relikviju, kas pāries no paaud-
zes uz paaudzi.

Kad Otrajā Vispasaules Miera kon-
gresā Varšavā sēdes vadītājs profes-
ors Jans Dembovskis nosauca kore-
jietes Pak Den Ai vārdu un tribīnē
parādījās trausla sieviete baltā tērpā,
likās, ka aplausi izlauzās ārpus kon-
gresa nama sienām un aizšalc pāri vi-
sai pasaulei. Tā 81 valsts pārstāvji
demonstrēja savas simpatijas daudz-
cietušajai korejiešu tautai. Džilas
skūmjās ēnojās Pak Den Ai acis —
vai gan viņa varēja te, fašistu nēģīgi
saspridzinātajā Varšavā, jēl vienu
mirkli aizmirst bumbu sprādzienos

grūstošo dzimteni? Viņas runas, ko
klausījās delegāti, ko dzirdēja miljoni
lauzu uz visas zemes lodes, bija baiga
apsūdzība pret amerikāņu imperia-
listiem un viņu algotņiem — bērnu
slepkavām, sirmgalvju bendēm, sie-
viešu izvarotājiem, pret mierīgas tau-
tas gadsimtu darba postītājiem un
izlaupītājiem. Un dziļi simboliska li-
kās aina, kur pēc runas korejietes
roku jo sirsnīgi spieda amerikāņu mie-
ra cīnītājs Ephauzs.

Amerika nepieder tikai kara kurinā-
tājiem. Amerikā ir daudz miera drau-
gu, miera sargu un miera cīnītāju.
To liecina ne tikai Ephauza rokas
spiediens, par to kongresa runāja
arī luterāņu bīskaps Arturs Moultons,
kas par spīti saviem septiņdesmit de-
vīpjiem gadiem ieslēdzies aktīvu miera
cīnītāju rindās, par spīti miera draugu
vajāšanām Amerikā nebaidās visur
un vienmēr teikt nauda vārdus pret
kara kurinātājiem un stāstīt patiesību
par tiem, kas karu nevēlas, bet ko
Trumena melu bars cenšas notēlot par
uzbrucējiem Amerikai. Moultona no-
pelnus miera labā augstu novērtējuši
Staļinisko miera premiju komiteja
un piešķirusi viņam cēlo balvu.

Latīņu Amerikā tāds nenogurstošs
cīnītājs par mieru ir bijušais Meks-
ikas ministrs ģenerālis Eribeno Hara.
Viņa dzimtenē, tāpat kā Ziemeļameri-
kas Savienotajās Valstīs, kara kuri-
nātāji visus propagandas līdzekļus —
presī, radio, kino, teatrus — sagrābuši
savās rokās, tāpēc miera cīnītājiem
jāpieliek daudz pūļu, lai apmānīta-
jiem ļaudīm atklātu patiesību. Miera
cīnītāju mērķus ģenerālis Hara iztei-
cis kodolīgos vārdos:

— Mēs cīnāmies ne par tādu mieru,
kam seko nežēlīga verdzība — ekono-
miskā verdzība. Mēs cīnāmies ne par
to mieru, kas nedaudziem sniedz pār-
pildību, bet milzīgam vairākumam na-
badzību. Mēs cīnāmies par mieru, kā-
du to noraksturojis mūsu lielais prezī-
dents Huaress savos neaizmirstama-
jos vārdos: «Otra tiesību cīņāšana —
tas ir miers»; par mieru, kas tautām
dos pašnoteikšanās iespējas, ļaus tām
kļūt par pašu saražoto vērtību saim-
nieku, ļaus tām nokļūt pie izglītības,
kultūras, patiesi brīvas dzīves.

Septītā laureate, ķīnas tautas palī-
dzības asociācijas priekšsēdētāja Sun
Čzin-lina (Sun Jat-sena atraitne) ar-
vien pratusi izteikt savas tautas
miera ilgas, sajūsmu par gadu gaitā
sūrās cīņās izkaroto brīvību, draudzī-
bas jūtas uz tautu brīvības aizstāvi
Padomju Savienību.

Starptautiskās miera premijas pie-
šķirtas dažādu rasu, dažādu tautību
un dažādu politisko un reliģisko uz-
skatu cilvēkiem dažādās pasaules
malās. Bet visiem viņiem ir viena ko-
pīga iezīme — stingra pārliecība, ka
mieram jāuzvar, kara kurinātāji jā-
savaldā. Miera kustība izvērsas par
cilvēces vēsturē nepieredzētu, visu ze-
mes lodi aptverošu kustību, un visas
tautas, visa godīgā cilvēce ir pārlie-
cināta, ka piepildīsies tā cilvēka, kura
vārdā nosauktas miera premijas, lielā
Staļina spriedums:

— Miers tiks saglabāts un nostipri-
nāts, ja miera saglabāšanu tautas pār-
ņems savās rokās un aizstāvēs to līdz
galam.

STAĻINA PREMIJAS LAUREāti

V. Līne

H. Greidīpā

L. Freimane

Par mieru!

V. Korecka plakats

JAUNIE UZDEVUMI

Jauno rakstnieku Vissavienības apspriede bija liels notikums mūsu lielās
daudzniecīgu valsts literatūras dzīvē. Tā deva ārkārtīgi daudz ierosinoša un
pamācoša ne tikai iesācējiem literatūrā, kas bija šīs sanāksmes delegāti, bet
arī tās organizētājiem un vadītājiem — padomju literatūras meistariem. Jauno
rakstnieku darbu vērtēšana semināros, tāpat arī pārrunas kopīgajās sanāk-
smēs par jauno rakstnieku audzināšanu notika saskaņā ar padomju literatūras
lielajām prasībām, bez jebkādam atlaidēm sakarā ar delegātu jaunību kā
gadā, tā arī darba meistarības ziņā. Un tas ir pareizi, jo lasītājam jāsapem
laba grāmata neatkarīgi no tā, kas to rakstījis — «jaunais» vai «vecais»
rakstnieks.

Mēģināšu rezumēt dažas sanāksmē izteiktās domas par jauno rakstnieku
audzināšanu un attiecināt tās uz mūsu republikas jauno rakstnieku darbu.

Man liekas, ka mūsu mājās pārāk viegli mētājas ar vārdiem «rakstnieks» un
«jaunais rakstnieks», izdalojot šos nosaukumus pa labi un kreisi. Cilvēks uzrak-
stījis dažus stāstīkus, dzejoļiņus vai izdevis grāmatiņu un viņš jau, lūk, ir
rakstnieks. Viņam jau uztic darbu ar «jaunajiem autoriem» vai kādu citu
amatu atbildīgajā literatūras frontē, par viņu kā par «jaunu talantu» raksta
prese, lai gan patiesībā viņš vēl ne tuvu nav cilvēku dvēseļu inženieris.

Pie mums, Rakstnieku savienībā, milzums laika un valsts līdzekļu veltī dar-
bam ar tā saucamajiem «jaunajiem autoriem» — cilvēkiem, kas iesūtījuši vai
atsnēsuši savus mēģinājumus dzejā vai prozā. Vislielais vaļņums no šiem cil-
vēkiem nekad nebūs rakstnieki, ne dzejnieki, bet ar viņiem strādā, viņiem
atbild, sniedz konsultācijas utt. Bet tai pašā laikā ar cilvēkiem, kas jau iespie-
duši pirmos stāstus, dzejoļus, izdevuši pirmo grāmatu, kas tiešām varētu
kļūt rakstnieki — nestrādā tikpat kā nemaz. Kāpēc? Nu tāpēc, ka viņi taču
ir rakstnieki, viens otrs pat Rakstnieku savienības biedrs vai kandidāts!

Ir, protams, jāstrādā arī ar «jaunajiem autoriem», rūpīgi izraugoties no
viņiem cilvēkus ar dotībām, bet nevar atzīt par normālu stāvokli, ka ar cilv-
kiem, kas patiešām jau ir jaunie autori, nestrādā. Un tad nu iznāk, ka jaunais
autors pēc pirmajiem publicētajiem dzejoļiem, stāstiem vai grāmatas apstājas
augšanā, apklusē vai sāk rakstīt sliktāk, tad iznāk, ka recenzijā pār vēlāk
iznākušo darbu ar treknu izsaukamo zīmi galā jāsaka: «Kā nu tā, viņš taču
jau daudzus gadus Rakstnieku savienības biedrs, bet uzrakstījis grāmatu, kuru
pavisam nevajadzēja izdot!» Ir jāstrādā ar jaunajiem autoriem, tad nebūs
jāvelk treknas izsaukamās zīmes, ir jāizklidina mākslīgi radītais rakstnieka
oreols vai, patiesībā, dūmaka ap jaunajiem autoriem un tā vietā jāliek no-
pelnis, radošs darbs ar viņiem, neraugoties ne uz kādu kandidāta vai biedra
stažu. Šai darbā būtu daudz aktīvāk jāpiedalās arī mūsu republikas vadošajiem
rakstniekiem, kas, par nožēlošanu, jauno autoru audzināšanā piedalās ļoti maz
vai arī nemaz. Lielā Gorkija tradīcijām jaunu literatūras kadru radīšanā ir jā-
dzīvo arī mūsu republikā, un tā kritika, kas Maskavas sanāksmē izskanēja pret
dažiem Maskavas rakstniekiem, visā pilnībā attiecināma arī uz vārda meistariem
mūsu republikā. Būtu aplam prasīt, lai vadošie rakstnieki nem jaunos
autorus pie rokās un leved viņus literatūrā. Taču lielāka palīdzība jaunajiem
autoriem ir jāsniedz, lai viņi nemeklētu patiesības, kas jau sen atrastas, lai
paātrinātu un atvieglinātu viņu vairošanos.

No šīs rakstnieka nosaukuma izdalīšanas pa labi un kreisi izriet arī cits
liels trūkums, ko varētu nosaukt par pārāgu jaunā autora profesionalizāciju.
Uzrakstījis dažus stāstīkus vai dzejoļiņus, kļuvis par «rakstnieku», autors at-
met savam ikdienas darbam ar roku un sāk nodarboties ar «literatūru». Cil-
vēks vēl nav uzkrājis kaut cik nopietnu dzīves pieredzi, nav apguvis rakst-
nieka darba meistarību, bet jau pārcērt tās saites, kas viņu visciešāk saista ar
mūsu šīdienes dzīvi. Un nu sākas «deparšanās ar dzīvi» caur istabas logu vai
pēc avižu informācijām, ekskursijās uz kolchozu vai fabriku, kalendāra šķir-
stīšana, lai neaizmirstu svinamās un svētku dienas, kad jāapstaigā avižu
redakcijas ar sacerējumiem. Vai gan jāsaka, ka tāds autors vienkārši nespēj
uzrakstīt kaut cik patiesu darbu par šodienu, jo viņš šodienu nepazīst tā, kā tā
rakstniekam būtu jāpazīst. Var jau izdomāt visādus sižetiskus trikus un elpu
aizraujošas situācijas, bet triki tomēr paliek tikai triki, kas nevar un nevarēs
aizstāt dzīves pazīšanu un patiesu dzīves īstenības attēlojumu. Pārāgu jauno
autoru profesionalizāciju nosodīja daudzi vārda meistari Maskavas sanāksmē.
un liekas, ka mūsu republikas jaunie profesionāli nedarīs slikti, ja uzmanīgi
ieklausīsies viņu vārdos.

Vienā no semināriem, iztīrējot kāda Maskavas jaunā rakstnieka stāstus,
Valentins Katajevs teica: «Jums ir viena laba īpašība, jūs daudz rakstāt». Diemžēl,
šīs labās īpašības trūkst mūsu republikas jaunajiem autoriem, it īpaši
prozaikiem, tai skaitā arī šo rindu autoram. Var jau uzklaut labus padomus
par to, kā jāraksta, var par šo jautājumu izlasīt daudz rakstu un apcerēju-
mu — tas viss ir labi un to vajag darīt, taču meistarība rodas tikai darbā.
Cilvēks nekad neklūs par virpotāju, tikai izlasījis grāmatas un noklausījis
padomus par šo amatu, tāpat bez rakstīšanas cilvēks neklūs arī par rakstnieku.
Mūsu republikas jaunie literātiem vēl ir daudz daudz jāstrādā, lai apgūtu
meistarību savā arodā, ir daudz jāmācās un daudz jāraksta.

E. Vilks.

Jauno rakstnieku Vissavienības apspriedes dalībnieks

PSRS Valsts Akademiskā Lielā teatra 175 gadi

Krievu muzikalās kultūras lepnums

Padomju valdības lēmumam par PSRS Valsts Akademiskā Lielā teatra pastāvēšanas 175. gadadienas svinēšanu ir liela principiāla nozīme.

Šis lēmums atjauno Lielā teatra un krievu muzikalās skatuves mākslas īsto vēsturi. Buržuaziskie vēsturnieki par Lielā teatra darbības sākumu parasti uzskatīja 1825. gadu. Kā formālu iemeslu tam viņi minēja teatra jaunās ēkas atklāšanu, kas bija uzcelta 1805. gadā nodegušā Pētera teatra vietā. Protams, šādi konceptāli nebija zinātniska pamata, jo tā izsvītro veselu periodu no krievu operas un baleta kultūras attīstības vēstures. Pie tam tieši šajā periodā tika radīti krievu muzikalās skatuves kultūras sabiedriskie un estētiskie pamati, kas sagatavoja krievu operas un baleta krāšņo uzplaukumu XIX gadsimtā un ievērojamā mērā nosacīja to raksturu un tālākās attīstības gaitu.

1.

1776. gada 28. martā, pēc P. Urusova — toreizējā Maskavas prokurora, skatuves mākslas cīnītāja un propagandētāja lūguma, Maskavā tika nodibināta pastāvīga krievu teatra darbinieku trupa.

Urusova trupa sastāvēja no tā laika izcilākajiem krievu aktieriem, starp kuriem bija V. un A. Pomerancevi, I. un N. Kaligrafi, G. Bazilevičs, M. un A. Sinavski, E. Zališčins, J. Sušerins un citi. Šī trupa izveidojās un pēc tam arvien papildinājās no aktieriem — dzimtaudim, kas bija mācījušies mūžu teatros.

Noteikti zināms, ka, sākot ar 1776. gada martu, Urusova trupa nepārtraukti deva izrādes Voroncova namā Znamenskajā ielā (Znamenka). 1780. gadā trupa pārgāja uz jaunu teatra ēku, kuru bija uzcēlis Urusova pēctecis N. Medokss tajā vietā, kur tagad atrodas Lielais teatris. Jauno teatru nosauca par Pētera teatru, jo tas atradās uz Pētera ielas (Petrovka).

Sākot ar pašiem pirmajiem pastāvēšanas gadiem, teatris līdztekus operu un baletu uzvedumiem izrādīja arī dramatiskus sacerējumus, jo atsevišķas trupas tam nolūkam nebija. Taču 1785. gadā teatrim jau ir savi noteikti operas un baleta kadri, kā arī tai laikā diezgan ievērojams orķestris. Baleta trupā skatījās ap 50 deotāju, orķestris sastāvēja no 30 muzikantiem. Jaunais teatris sevišķi vērtīgu veltīja krievu operas un baleta mākslas pirmajiem sacerējumiem. Jau 1777. gada sākumā, toreiz vēl uz vecās Znamenskās skatuves, tika uzvesta Zorina opera «Atzīmšana». 1779. gadā uzved Ablesimova un Urusova teatra orķestra darbinieka Sokolovska sacerēto komisko operu «Dzīvnāviņš — burvis, viltnieks un precinieks». Vēlāk izrādā — «Lubins un Rozana» (Nikolaja librets, Kercelli muzika), «Nelaimes gadījums karītes dēļ» un «Skopais» (Kņazina teksts, Paškeviča muzika), «Krietnie karēivji» (Heraskova librets, Raupacha muzika), Matinska «Sankt — Pēterburgas tirgus» un vēl daudzas citas operas. Par baleta repertuaru zināms, ka uzvesti baleti — «Lauku vientiesība», «Cigāņu balets», «Svētā sādža», «Očakovas ieņemšana» un vēl citi.

Krieviskais repertuārs ļoti pievilka tā laika demokrātiskos skatītājus. «Zinātkārtīgs, ejot garām teatrim kādas franču izrādes laikā, — rakstīja aktieris P. Paviļšikovs par Pētera teatru, — redzēs, cik laukums teatra priekšā pilns sešjūgiem, bet kad ir krievu uzvedumi — no sešjūgiem ne vēsts. Savus uzvedumus skata galvenokārt kājāmājēji».

No 25 krievu operām, kas uzrakstītas XVIII gadsimtā, uz Maskavas teatra skatuves parādījušies 21 opera. 15 operu pirmuzvedumi notika tieši Pētera teatrī, pārējās operas izrādīja Znamenskā teatrī. Tolaik operu un baletu uzvedumi aizņēma divas trešdaļas repertuāra.

Nozīmīgs ir arī tas apstāklis, ka Pētera teatrim bija sava mākslinieciskās vadības koleģija, kādas tolaik nebija vēl nevienam citam teatrim visā pasaulē. No vadošajiem teatra aktieriem sastāvēja padomdevēja koleģija pieņēma lūgas, sastādīja repertuaru, noteica uzvedumu kārtību un sadalīja lomas. Pie tam jāatzīmē, ka teatra tu-rētājs Medokss, kas saimniekoja līdz 1789. gadam, neiejaucās mākslinieciskās vadības darbībā un visu noteikšanu uzticēja mākslinieciskajai koleģijai.

Lielā teatra atklāšana XVIII gadsim-tā jāatzīmē par tikpat svarīgu krievu kultūras dzīves notikumu kā Zinātnu Akademijas nodibināšana. Lomonosova darbība zinātnes laukā, Radiševa un Novikova darbība publicistikā, Fonvizina un Deržavina — drama-turģijā un dzejā, kā Suvorova un Isa-kova darbība kara mākslas novados. Pētera teatra darbību izraisīja tas pats krievu tautas ģenija, kas ierosi-nāja XVIII gadsimta izcilāko krievu gleznotāju jaunradi, kuru pārstā-

Rokotovs, Levickis, Borovikovskis, — kas izpaužas tā laika brīnišķīgajā krievu arhitektūrā, ko radījuši Kazakovs un citi krievu celtnieki.

Krievu komiskā opera un krievu baleta uzvedumi XVIII gadsimtā izveidoja stingrus likumus, kas noteica visas demokrātiskās krievu muzikas kultūras tālāko attīstību, noteica tās progresīvo sabiedrisko saturu un muzikalās apdares nacionālo raksturu. Pirmo krievu operu popularitāte izskaidrojama ar to, ka tās bija tuvas, labi saprotamas un interesantas tautai. Krievijā operas tūlīt ieguva demo-kratisku tautas uzvedumu raksturu. Pēc to sižetiem mēs redzam, cik tuvu un precīzi tās atspoguļo tautas dzīvi. Zināta skati un paši tēli visnotaļ atbilst dzīvei, īstenībai. Visā šo sacerē-jumu lielākās daļas melodiski muzika-lā līnija balstās uz krievu tautas dzies-mu motīviem. Bieži vien šajos uzvedu-mos skaidri izskanēja apspiestās zem-niecības protests pret dzimnieciskā iekārtu.

1806. gadā Maskavas trupu pārņēma valsts, un Pētera teatru nosauca par ķeizarko teatru. No tā laika līdz Ok-tobra revolūcijai visa Lielā teatra dar-bība izpaužas labāko krievu demo-kratiskās teatra kultūras pārstāvju ci-nā pret ķeizarko gaumu, kas, zaudējis jebkuru nacionālo lepnuma izjūtu, cen-tās nobīdīt Lielā teatra darbību Vakar-eiropas muzikalās kultūras pažobē, kas repertuaru piebīvēja ar Vakar-eiropas komponistu zemās kvalitātes muzikalajiem ražojumiem, ko tie rak-stīja izpriecai un kas nemaz neatbilda krievu dzīves problēmām un krievu tautas prasībām.

2.

1805. gadā Pētera teatra ēka node-ga līdz pašiem pamatiem. Tomēr izrā-des turpinājās, reizēm kāda teatra koka ēka pie Arbata, kura tāpat nodega Napoleona iebrukuma laikā, reizēm — Paškova namā Mochovajas ielā vai Apraksina mājā Znamenkā.

1825. gadā jaunās ēkas būvi pabeidza un notika svinīgā Lielā teatra atklā-šana. Pēc sava lieluma un iekšējās iekārtas krāšņuma šis teatris bija Ma-skavā kaut kas neredzējis. Teatra ēku bija cēlis arhitekts Bove pēc profesora Michailova projekta. Kāds laika biedrs aprakstījis jaunā teatra atklā-šanu šādiem vārdiem: «Krievijā ri-sinās notikumi, kas ar savu tempu un varenību pārsteidz mūsu laika cilvēkus un liekas tiem kā brīnumi, kas jāat-stāj nākamam audzēm. Tāda doma iezogas daļa laba krievu cilvēka sma-dzenēs, kad tas uzlūko lielo Pētera teatru».

1835. gadā Lielajā teatrī uzveda labāko no Verstovska operām — operu «As-kolda kaps», kas iemantoja lielu popu-laritāti ar savu skaidro muzikālo va-loditāti. Arī tās nacionālās sižets ieka-roja maskaviešu nedalītas simpatijas. Pēc dažiem gadiem — 1842. gadā — uz Lielā teatra skatuves izrādīja Glīnka operu «Ivans Susanins» un vēl pēc četriem gadiem viņa operu «Ruslans un Ludmila».

Glīnka operas — pirmdzimtie krie-vu operas klasika — ievērojami veicināja Lielā teatra jaunrades nacionāli realistisko pamatu vēl dziļāku iesak-nošanos, līdz ar to palīdzot izauzt vairākiem izciliem operas meistariem. To vidū sevišķi izcēlās — bass N. Lavrovs, tenors Bantiševs, kas ar savas balss skaisto tembru un iejutīgo dziedājumu valdzināja klausītājus, dziedātajās Nadježda Repina un Jeka-terina Semionova.

Preteji šim virzienam, kas centās iz-veidot nacionālu operas kultūru, dar-bojās ķeizarko teatru direkcija. Tā izmantoja Lielā teatra telpas, lai sa-rikotu tajās masku balles, slavenu čī-gānu dziedāšanu koncertus un citas iz-priecības.

60. gadu sākumā Lielā teatra skatuvi bija aizņēmuši itāļi. Ķeizarko teatru direkcija uz 4—5 dienām nedēļā izrē-ja teatrī kādas itāļu dziedāšanu trupas antreprenierim Merelli. Krievu ope-ru uzvedumi bija atbīdīti malā un tikai retos gadījumos kādu no tām izrādīja.

Nevērtība pret nacionālo novirziena repertuaru raksturo visu tā laika tea-tra vadības rīcību. Pirmā Dargomižska opera «Esmeralda» astoņus gadus no-gulēja ķeizarko teatru direkcijas arhīvā. Rīmska-Korsakova «Sniegbal-tīte» pirmoreiz nokļuva uz skatuves 10 gadus pēc tās uzrakstīšanas. Boro-dina opera «Kņazs Igors» uzveda tikai pēc neatlaidīgas Maskavas sabiedrības pieprasījuma. Tikpat neapskaužams lik-tenis bija arī Čaikovska operām — «Mazepa» un «Cerevički», kuras nonē-ma no repertuāra jau pēc nedaudzām izrādēm, lai gan skatītāji tās uzņēma ļoti atsaucīgi. Operu «Zintnieci», ku-rai arī bija lieli panākumi, izrādīja tikai vienu reizi.

Tā ķeizarkais galms pūlējās atraut Lielo teatru no krievu sabiedriskās un muzikalās dzīves, cenždamies pārvērst

A. SOLODOVNIKOVS

to par parastu Vakarēiropas tipa gal-ma teatru, kas nepieciešams un arī ne-interesants demokrātiskajam skatītāju slānim, atrauts no tautas un kļuvis tai nevajadzīgs.

Taču visas šīs pūles izrādījās veltas. Lielā teatra attīstību un vietu, ko tas iekaroja krievu kulturalās un muzika-lās attīstības vēsturē, nenoteica vis-šos galminieku gaume un vēlēšanās. Varenā krievu muzikalā kultura, ko veidoja tauta, izrādījās spēcīgāka par cara galma intrigantiem. Tā veidojās pati un turpināja savu augšupeju de-mokratisma virzienā, tieši pretstatā visām valdošās vāras pūlēm.

3.

Glīnka, Dargomižska, Serova, Čai-kovska, Musorgska, Borodina un Rīmska-Korsakova jaunrade atklāja krievu muzikalās skatuves mākslas labākās īpašības — ar plašu un dro-mīgu virienu tā parādīja tautas dzīvi, veidoja muzikas nacionālos pamatus. Ar savu tieksmi ietvert sevī cildenu sabiedriski vēsturisku saturu, atdzīvi-not to ar kvēlu tautas patriotisma iz-paušmi, krievu muzika kļuva dzižs krievu literatūras māsa, tās literatūras, kas izauga uz kritiskā realisma pama-tiem, un pauda opozīciju pret carismu. Ne velti labāko krievu operu sižeti nēmti no Puškina, Lermontova, Ost-rovska un citu rakstnieku darbiem.

Lielā teatra augšupeju, tā slavu un jaunrade, sasniegumus noteica diženo krievu komponistu radītie darbi un nepārtrauktā progresīvās sabiedrības un demokrātisko skatītāju masu cīņa par šo darbu uzvešanu uz Lielā tea-tra skatuves.

Odojevskis, Čaikovskis, Larošs, Kač-kins, kuri rakstīja kritikas par mu-ziku un muzikalās dzīves notikumiem, asi cīnījās pret galminieku itālu mu-zikas maniju, pret dziedāšanas kailo virtuozitāti, ja to nesīdā dzīvā cilvēka izjūta un pārdzīvojums. Viņi cīnījās par operu nacionālajiem sižetiem, lai tie būtu pietiekami nopietni, lai to saturs būtu saprotams un tuvs tautai.

Šī cīņa tomēr ietekmēja teatra vadi-bu. Pamazām pieauga krievu operu repertuārs. Tās sāka uzvest biežāk un tās arvien vairāk sāka noteikt Lielā teatra māksliniecisko virzienu. 12 ga-dus pēc operas «Ruslans un Ludmi-la» Lielais teatris uzveda Dargomižska «Naru» (1858. g.), tai sekoja Serova operas — «Judite» (1866. g.) un «Ro-gneda» (1868. g.).

Turpmāko Lielā teatra idejisko un jaunrades virzienu ne tikai operas uz-vedumos, bet arī baletā noteica Čai-kovska muzikalā dramaturģija. Uzvedu-mu tematika un ideju loks bija kļu-vis plašāks. Arvien vairāk iesakņojās realistiskā metode uzvedumu iestudē-šanā un priekšnesumu izpildījumā. Nu jau tika nemā vērā tēlu psiholoģiskās un emocionālās izpratnes nepieciešamība un arvien ciešāka kļuva operas un baleta uzvedumu saites ar reālo dzīvi. 1875. gadā uzveda Čaikovska operu «Opričņiks», kurai pēc diviem gadiem sekoja balets «Gulbju ezers», kas pa-šos pamatos mainīja uzskatus par ba-leta uzveduma būtību un iespējām.

Pilnīgs lūzums krievu operu repertu-ara virzienā iezīmējās pēc Rubiņ-šteina operas «Demos» (1879. g.) un Čaikovska operas «Jevgeņijs Onegins» (1881. g.) uzvešanas. Šie uzvedumi iekaroja visplašāko skatītāju masu at-zinību uz Lielo teatru plūda demo-kratiski noskaņoti skatītāji. «Lielā teatra krāšņā zāle, — kā par to savā laikā rakstījis Čaikovskis, — arvien kā sētin nosēta greznām dāmām, kuru spilgtās krāsas vēl vairāk izraibina kungu baltās kaklassaites, arvien aug-stākās sabiedrības smaržu piesātināta un dziedātajās Patij spalģās balss pie-kļiegta...» — tagad noteikti bija mainījusi savu izskatu. Itāļi bija spiesti atkāpties un atdot savas pozīcijas.

«Jevgeņijs Onegins» plaši atvēra Lielā teatra durvis krievu muzikai. 80. gados vēl uzveda Čaikovska operu «Cerevički» un Musorgska operu «Bo-riss Godunovs» 80. gados repertuārā jau bija uzņemtas operas «Pika dāma», «Sniegbalīte», «Kņazs Igors» un «Ziemsvētku nakts».

Līdztekus šiem uzvedumiem Lielais teatris iestudēja arī labāko Vakar-eiropas komponistu Mocarta, Rosini, Verdi, Guno un citas operas.

4.

Strādnieku kustības pieaugšana un sagaidāmais trieciens carismam izrai-sīja jaunus sabiedriskās pašapziņas uzplūdus, kas no tautas dzīvē izvir-zīja jaunus izcilus talantus. Krievu tautas ģenija, kas tajā laikā vispilnī-gāko izpausmi rada lielā Lēnina orga-nizētajā revolucionarajā darbībā, kas XIX un XX gadsimtu mijā radi-ja Dailes teatru un izvirzīja Gor-kiju, panāca arī to, ka Lielais teatris šajā laikā sasniedza sa-

vu pirmsrevolūcijas perioda krāš-ņāko plaukumu. Lielā teatra kori-feju — Salapina, Sobinova, Neždano-vas — mākslinieciskajos priekšne-smos krievu skolas meistarija sasniedza savu visaugstāko pakāpi. Tā ietvēra sevī visus labākos krievu un vispasa-u-les muzikalās kultūras sasniegumus un kļuva par vadošo visistiskā realis-tiskā virziena skolu, kādas līdz tam nebija bijis vispasaules muzikalās at-tīstības vēsturē. Lielo krievu dziedoņu augstais profesionālais līmenis un viņu virtuozā meistarija bija tikai līdzekļi, lai radītu dziļi aparatūras, idejiski piln-vērtīgus tēlus. Viņu izpildījuma veids ietvēra sevī krievu tautas dziesminie-ku meistarijas augstāko sasniegumu sintezi, ar visu tās plašumu, patiesīgu-mu, sirsnīgumu un izteiksmību.

Analoģiski procesi norisinājās arī baletā. Arī tajā kopā Čaikovska baletu uzvedumu laikā bija noticis pagrīe-ziens uz reālās dzīves atveidošanu, sniedzot līstas izjūtas un veidojot tēlus ar dziļu idejiski emocionālu saturu. XX gadsimta priekšvakarā uz Lielā teatra skatuves parādās tik izcili krievu baleta meistari kā — Roslav-ļevs, Džuri, Gelcere, Tichomirovs, baletmeistars Gorskijs. Viņi turpina un izveido XIX gadsimta ievērojamu krie-vu deotāju — Sankovskas, Bogdano-vas, Lebedevas — tradīcijas. Gelcere un Gorskijs savā daļradē atrada jaunu izpausmes veidu, tā saucamās Ma-ska-vas baleta skolas radītās deju paņē-mienos apvienojot izpildījuma virtuoz-itāti ar dramatisko saturu un psīcho-lģisku izteiksmību. Tas bija tas pats realistiskā virziena mākslas ceļš, kas saista reālo dzīvi ar jaunradi un kas tagad izpauž, arī baleta sasniegumus.

Pēc 1905. gada revolūcijas apspieša-nas sākusies reakcija netaupīja arī Lielo teatru. Tur iestājās idejiski mākslinieciskās domas sastingums, ieviesās modernisms un estētisms. At-karība no ķeizarkais galma darīja Lielā teatra stāvokli vēl smagāku, tā ka-ta brīžiem zaudēja savu vadošo stā-vokli, ko pārņēma sākumā Mamontova un pēc tam Zimina opera.

5.

Lielo teatru izglāba Oktobra socialis-tiskā revolūcija. Reakcijas laikā sa-glabājis savas demokrātiskās tradī-cijas, kas bija izveidojušās jau pirmās teatra pastāvēšanas gados, un palicis uzticīgs krievu nacionālajai muzikas kulturalai, Lielais teatris bez jebkāda lūzuma vai smagāka satricinājuma tū-lin spēja uzskatīt kalpošanu tautai un atvērt savas durvis jaunajam skatītā-jam, kas nāca no strādnieku, zemnie-ku un Sarkanās Armijas vidus. Šis skatītājs sagatavot palīdzēja Lielajam teatrim galīgi izīstīt reakcionārā gal-ma un krona gara paliekas. Plaši iz-versta partijas audzināšanas darbs veicināja Lielā teatra pilnīgu iekļau-šanos padomju dzīvē.

Padomju vara radīja apstākļus, kas veicināja Lielā teatra demokrātisko un realistisko tradīciju nostiprināšanos un uzplaukumu. Par jaunu iestudēto klasisko darbus, teatris arvien lielāku uzmanību sāka veltīt režijai, kas veicināja komponista daļrades nodomu pareizu izpratni. Līdz ar to sākās kora aktivizēšana uz skatuves un solistu mākslinieciskā līmeņa celšana.

Jau ar pirmajiem soļiem savā pē-revolūcijas laikā darbībā Lielais tea-tris jo sevišķi interesējās par jauno komponistu darbiem, kurus caurstrāvo padomju idejas. Pirmajos 20—25 pa-domju varas gados Lielais teatris ir iestudējis ap 20 padomju komponistu uzrakstītu operu un baletu. Daži no tiem bijuši izcili uzvedumi, kā, piemēram — Glierba balets «Sarkanā ma-gone» (1927. g.), Asafjeva balets «Pa-rizes līcma» (1933. g.), Dzeržinska opera «Klusā Dona» (1936. g.), Asa-fjeva balets «Bachčisarajas strūkļa» (1936. g.).

Tomēr jākonstatē, ka, neraugoties uz veselu rindu izcilu sasniegumu, padomju baleta un operas jaunrade pirmajos 30 gados vēl nebija izstrādā-jus noteiktu stilu, jaunā opera un baleta attīstībā vēl nemanīja skaidras un noteiktas mērķa apzinas. Tik ļoti nepieciešamās principālās trūkums noveda Lielo teatru līdz virknei nopiet-nu kļūdu, kas jo sevišķi izpaužas 1935. gadā, kad teatris uzveda Sos-takoviča formalistisko operu «Mcenskas aprīnka ledija Makbeta» un baletu «Gaīšais strauts».

Partijas Centrālā Komiteja, vērtīgi sekodama Lielā teatra attīstībai, tūlīn deva norādījumus, lai, izmantojot šo kļūdu piemērus, teatris uzsāk plašu cīņu pret buržuaziskajām paliekām padomju teatra mākslā. Laikraksta «Pravda» redakcijas kritiskie raksti — «Jucekiba muzika» vietā, un «Baleta viltojums», kas iespiesti 1936. gada sā-kumā, ievadīja padomju teatra vadošo darbinieku noteikto cīņu pret forma-lismu un naturalismu.

Ar saviem turpmākajiem uzvedumiem Lielais teatris sāka nostiprināt padom-

ju realistiskās operas un baleta augšpe-rijas gaitu. 1937. gadā tika uzvesta Dzeržinska opera «Plēsums» un Kle-banova balets «Stārkēns»; 1938. ga-dā — Čiškova opera «Brunuķuģis» «Pot-omkins» un Asafjeva balets «Kaukaza gūsteknis»; 1939. gadā — Zelobinska opera «Māte» un Klebanova balets «Svetlana».

Hitlera bandu iebrukums mūsu Dzimtenē neapstūrēja Lielā teatra, tāpat kā visu pārējo padomju teatru, radošo darbību. Tajā pašā laikā, kad Gebeiss bija spiests slēgt visus vācu teatrus, Lielais teatris turpināja savu intensīvo daļradī divās pilsētās — Kuibisevā, uz kuru bija evakuēta viena trupas daļa, un uz savas filiāles skatuves Maskavā. Evakuācijas apstākļos teat-ris sagatavoja Rosini operas «Vil-helms Tella» uzvedumu, par kuru teatrim piešķīra Stalina premiju, un Jurovskas baletu «Sārtās buras». Mas-kavā palikušajai trupas daļai uzveda Ka-balevska operu «Uguni», pirmo operu, kas atspoguļoja Tēvijas kara notiku-mus un parādīja padomju tautas va-ronību. Līdztekus tam Lielais teatris plaši izvērt koncertu darbību gan frontē un hospitalos, gan Sarkanās Armijas aizmugurēs daļās. Kara gados Lielā teatra kolektīvi ir sniedzis vai-rāk nekā 10.000 koncertu karavīriem. Par šo patriotisko darbu daudzus Lielā teatra māksliniekus karaspēka vadība apbalvojusi augstām atzinības zīmēm.

6.

Vēsturiskais VK(b)P CK lēmums par Muradeli operu «Lielā draudzība» bija spēcīgs stimuls Lielā teatra jaun-rades līmeņa tālākai pacelšanai. Šis lēmums pamatīgi analizēja padomju muzikā pieļautās formalistiskās kļūdas un deva skaidru un mērķtiecīgu pro-grammu turpmākajai komponistu un vi-sās padomju muzikas mākslas dar-bības attīstībai. Lielā teatra kolektīva vēlēis izjūta, cik nopietnu atbildību tam uzliek padomju tauta un padomju operas un baleta kultura. VK(b)P CK lēmums palīdzēja attīstīties kolektīva darbā tik nepieciešamajai kritikai un paškritikai, piespieda pārbaudīt tik ierastos priekšstatus par teatra iespē-mībām un darba tēmiem un izveidoja jaunu Lielā teatra attieksmi ar kompo-nistiem un dramaturgiem.

Kolektīva jaunrades idejiskā gata-vība un dirigentu meistarijas izkopša-na veicināja Lielā teatra sasniegu-mus pēdējos gados. Iestudējams par jauno ievērojamu krievu komponistu operas — «Boriss Godunovs», «Sad-kos», «Chovanščinu», «Pika dāma», «Jevgeņijs Onegins», «Mazepu». — Lielais teatris tos skatītuviski radījis tikpat kā no jauna. Šo operu jaunuz-vedumos skaidri izpaužas idejiskais saturs, jūtama izviršanās no štam-piem un siltām tradīcijām, jauzama dzīla muzikalās dramaturģijas izpra-tne, kā arī muzikalās un sceniskās darbības salīdzinātība.

Ļoti nozīmīgi padomju operas mākslā bija slavu komponistu dar-bu — Smetanas opera «Pārdotā līga-va» un Monuško — «Halka» uzvedumi. Lielā teatra balets, iestudējot pa-domju komponistu darbus, sasniedzis tikpat nopietnus panākumus. Tādi uz-vedumi kā Prokofjeva «Romeo un Džuljeta», Gliera «Vera jātnieks», ba-leta «Sarkanā magone» jaunais uzve-dums, baleta «Stārkēns» atjaunošana jaunā redakcijā un Vasilenko «Mirān-dolinas» iestudējums liecina par pa-domju baletmeistaru un deotāju ar-vien pieaugošu meistariju.

Pašlaik Lielā teatra kolektīva tede-zies kvēlā tieksmā visiem spēkiem veicināt jaunas operas un baleta kla-siskās radīšanu. Tajā laikā, kad Lielais teatris uzveda operu «Klusā Dona» — biedrs Stalins sarunā ar uzveduma autoriem deva tiem vēsturisku norā-dījumu par padomju operas un baleta jaunrades pacelšanu līdz klasisko darbu līmenim un ieteica padomāt par jaunās padomju operas un baleta kla-siskās radīšanu. Vadoties no šiem no-rādījumiem un paturot vērā VK(b)P CK lēmumu par operu «Lielā drau-dzība», Lielā teatra kolektīvs nostip-rina un paplašina draudzīgu sadar-bību ar komponistiem, iesaistot darbā kā padomju muzikas vecmeistaros — Šaporinu, Glieru, Krasevu, Prokofje-vu, Kasjanovu, Šostakoviču, Chrepi-kovu, tā arī apdāvinātāko jaunos komponistus — Zukovski, Molčanovu un Jefimovu.

Pirms savas jubilejas Lielais teatris pirmoreiz pēc VK(b)P CK lēmuma par operu «Lielā draudzība» guvī panāku-mus padomju operu uzvedumos. Iestu-dēts un skatītāju atzinību izpelnījušās — Zukovska opera «No visas sirds» un Kraseva «Lauskis».

Tuvākajā nākotnē teatra plānā pā-rdzēts sagatavot monumentālu vēsturī-ku operu — Šaporina «Dekabristi» — Kasjanova «Stepans Razins» uzve-dumus. Arī baleta kolektīvs nopietni iestudē darbus, kas paūz mūsdienu

Turpinājums 3. lappusē

KOMUNISMA CELTNĒM

Pievēdēja izbūve uz Kuibiševs hidroelektrostacijas celtniecības laukumu

VELTIJUMS
LIELAJAI
CELTNĒI

Turkmenijas galvenā kanāla izbūve iedvesmo republikas māksles darbiniekus sacerēt jaunus darbus, kas cildina diženo stalinisko dabas pārveidošanas plānu, tā tapšanu par īstenību. Rakstnieki, komponisti un tēlotājas mākslas meistari dzejoļos, dziesmās un gleznās atspoguļo kanāla celtnieku slavenos darbus, pārveidotā tumsneša nākotni.

Daudzi turkmeņu dzejnieku dzejoļi izmantoti dziesmu radīšanai. Komponists A. Kuljevs, izmantojot B. Seitakova tekstu, sacerējis gieviešu korim «Līksmes dziesmas». Bachši Purli Sariejevs uzrakstījis dziesmu «Pateicība vadoņiem».

KUIBIŠEVAS
HIDROMEZGLA
ŠEFS

Lepina komjaunatnes vārdā nosauktais Maskavas teātris uzmēries kultūras šefību par Kuibiševs hidroelektrostacijas celtniecību. No Maskavas uz celtniecības vietu izbrauc mākslinieku brigāde, kurā ietilpst PSRS tautas mākslinieks I. Bersejevs, Gruzijas PSR nopelniem bagātais mākslinieks V. Bragins, aktieri T. Aļceva, V. Adlerova un V. Larina. Viņi celtniekiem rādīs lugu «Provinces gubernators», «Savrupmāja šķērslis», «Dzīvnieku mironis» fragmentus, viencēliena lugu «Miera vārdā» un koncerta programmu.

Pēc šīs brigādes uz celtniecības vietu dosies otra teātra darbinieku grupa un ar konsultācijām palīdzēs celtnieku mākslinieciskās pašdarbības kolektīviem.

LIELĀS
CELTNES
VĀRDĀ

Leningradas rūpnīcas «Elektrosila» hidrocehā pilnā sparā izgatavo hidrogeneratoru Cimlanskas hidroelektrostacijai. 10. martā ceļa metināšanas iecirknis saņēma svarīgu pasūtījumu: sametināt un samontēt varenā ģeneratora statoru. Parastī tādū statoru samontēšanai bija nepieciešams vesels mēnesis laika. Metinātāju un montētāju brigādes nolēma uzdevumu veikt ātrāk. Apvienojot metināšanas un montāžas darbus, viņi pasūtījumu izpildīja jau 2. aprīlī.

Izcilo darba panākumu speciālā sēdē apspriedusi rūpnīcas komiteja un abām brigādēm piešķirusi Cimlanskas hidroelektrostacijas brigāžu nosaukumu.

LIEPĀJNIEKU
LIDZDALĪBA

Pirms dažām dienām ar vairāk nekā 1000 tonnu dažādu būvdetaļu, nosūtīšanai uz Kuibiševs hidroelektrostacijas celtniecību, Liepājas ostā bija iebrācis tvaikonis «Volga». Šīs kravas pārvietošanu vagonos ostas pirmā rajona krāvēji uzskatīja par godu uzdevumu, kas veicama maksimāli ātri. Pašreizējais darbu vainagoja sekmes. Kravas izkraušana paveikta par 15 procentiem īsākā laikā nekā bija paredzēts.

Būvdetaļu izkraušanā, novietošanā vagonos un kraujlaukumā sevišķi veiksmīgas bija b. b. Povalajeva un Sevastjanikova vadītās brigādes un celtnu vadītājas Kuznecova un Moldenhauere. Liepājas ostnieku patriotiskais darbs palīdzējis Kuibiševs spēkstacijas celtniecībai šā laikā saņemt svarīgus celtniecības materiālus.

Krievu muzikalās kultūras lepnums

Turpinājums no 2. lapa pusē

vadošās idejas. — Balančivadzes «Rubina zvaigznes» un Jurovska «Zem miera karoga». Izskopjot ļoti svarīgo baleta nozari — baletu bērniem, teātris tuvākajā nākotnē nodomājis uzvest Jefimova baletu «Sienāzīs».

So grūto un atbildīgo darbu periodu, kad teātris sagatavo jaunus padomju muzikalās jaunrades uzdevumus, teātra darbinieki atzīmē ar nepārtrauktas iniciatīvas un radošas aktivitātes pieaugumu. Visos Lielā teātra ceļos top jauni un atkal jaunī pasākumi, kas mobilizē kolektīva radošās spējas, uzlabo darba formas un metodes, nodrošina laika un valsts līdzekļu ietaupījumu.

Teātra vadošie mākslinieki neieslēdzas sava teātra sienās. Piemēram, baleta mākslinieku Pevcovu var sastapt gan Donbasa klubos un tālā Kuzbasa pilsētās, gan uz dažādādo operas un baleta teātru skatuves visās Padomju Savienības malās, gan kolchozu tautas namos. Cieša socialistiskā sadarbība saista Lielā teātra aktierus ar Voronežas apgabala Talovas rajona kolchozniekiem, kurp viņi regulāri izbrauc, lai atskatītos par paveikto jaunrādī. Pēc teātra vadošo solistu iniciatīvas sākusies un arvien paplašinās šefība pār varenajām komunistiskajām celtnēm. Tā ar katru dienu kļūst stiprākas saites starp mūsu zemes vadošo operas un baleta teātri un plešajām darba lauku masām. Tas liecina par Lielā teātra kolektīva atbildības izjūtu un cenšanos atrast arvien jaunās iespējas, kā apmierināt tautas pieaugošās prasības, lai realizētu vēsturiskos partijas CK norādījumus.

Pateicoties valdības, VK(b)P CK un biedra Stalina nematīgajām rūpēm un atbalstam, Lielais teātris kļuvis ļoti populārs un tauta to bezgala iemīļojusi. Tas var uzskatīt 12 uzdevumus, par kuriem teātris apbalvots ar Stalina premiju. 65 mākslinieki no teātra kolektīva ieguvuši Stalina premijas laureātu nosaukumu. Lielā teātra kolektīvā iesaistīti labākie operas un baleta mākslas meistari, kas savā darbā tur-

pina un tālāk izkopj krievu muzikalās skatuves slaveno korifeju tradīcijas. Līdztekus viņiem strauji aug un gūst panākumus radošā jaunatne. Jaunajiem skatuves māksliniekiem, kuros izpaužas talanta iezīmes, radīti vislabvēlīgākie apstākļi, lai tie varētu izkopt un izveidot savus talantus. Viņu augšanai un panākumiem vērīgi ņeko ne tikai teātra vadība un Maskavas sabiedrība, bet arī valdība. Nesen par operas «Chovanščina» uzdevumu tika pieņemta Stalina premija. Laureatu zelta medaļas ieguva arī abi Dosifeja lomas izpildītāji — slavenais bass Marks Reizens, kas jau 20 gadus dzied Lielajā teātrī, un vēl gluži jaunais dziedonis Aleksandrs Ognivevs, kuram Dosifeja partija ir pirmā uz skatuves nodziedātā partija.

Par jaunatnes radošo aktivitāti liecina lielais dalībnieku skaits (136) pašlaik notiekošajā jauno spēku skatē. 50 dalībniekiem jau atļauts piedalīties II gājienā. Daudziem no jaunajiem jau iedalītas vadošas lomas operu un baletu uzdevumos.

7.

Lielais teātris ir vadošais muzikalais teātris Padomju Savienībā. Šis apstāklis uzliek tam lielus pienākumus un prasa, lai tas modri sekotu operas un baleta attīstībai brālīgajās republikās, lai labākais, kas tur tiek radīts, nekavējoties tiktu uzvests uz Lielā teātra skatuves, tā kļūstot par visas sabiedrības ieguvumu.

Uz Lielā teātra skatuves tika uzvesta gruzīnu komponista Pališvili opera «Abesaloms un Eteri», armenų komponista Spendiarova opera «Almasts». Draudzīgā sadarbībā ar ukraiņu komponistu Žukovski sagatavots operas «No visas sirds» uzdevums. Pašlaik tiek iestudēts gruzīnu komponista Balančivadzes balets «Rubina zvaigznes» un sagatavots kazahu komponista Tulebajeva operas «Biržans un Sara» uzdevums.

Kulturas dzīve
Padomju LatvijāPRIEKŠNESUMI PIRMAJAM
MAIJAM

Rūjienas rajona kolchozā «Jaunais ceļš» darbojas dramatisks, literārs un deju pulciņš. To dalībnieki vairākkārt uzstājušies gan sava kolchoza sarakojumos, gan kaimiņu kolchozos. Pašlaik mākslinieciskās pašdarbības pulciņi gatavo priekšnesumus darba lauku starptautiskajai svētku dienai — 1. Maijam.

Kolchoznieks b. Tīlaks vadītais dramatisks pulciņš iestudē V. Lāča «Zvejnieka dēlu», Mazsalacas vidusskolas skolotājas b. Admiņas vadītais deju kolektīvs mācās tautas dejas «Sudmalītas», «Rucavietis», «Lēciņiņš», «Jautrais pāris». Literārs pulciņš gatavo deklamācijas.

RIGAS AKTIERU VIESIZRĀDES
LIEPĀJĀ

Pildot starp Akademisko Dramas teātri un Liepājas Dramas teātri noslēgtā šefības līguma saistības, šodien un rīt Liepājas Dramas teātri S. Michalkova lugas «Zaudētā māja» izrādē piedalīsies Ludmila un Lavrova lomas tēlotāji šīs lugas inscenējumu Akademiskajā Dramas teātrī — Stalina premijas laureāti V. Līne un A. Videnieks. Tas ir pirmais gadījums republikā, kad kāda teātra izrādē papildina cita teātra mākslinieku līdzdalību.

AUG ROSME KULTURAS LAUKĀ

Vēl nesen Edoles ciema kolchozniekiem un strādniekiem nebija savas mākslinieciskās pašdarbības. Mākslinieciskie priekšnesumi bija pieejami tikai skolas un kaimiņu ciemu sarakojumos.

Pēdējā laikā kultūras darbs Edoles ciemā ievērojami aktivizējies. Nodibinājies koris ar 35 dziedātājiem, arvien rosīgāks kļūst deju kolektīvs. Noorganizēti arī dramatisks pulciņš, kas jau sācis iestudēt A. Korneičuka komediju «Irbenāju birtzala».

BIBLIOTEKA GATAVOJAS
PAVASARA SĒJAS KAMPAJAI

Pavasara sējas darbu sekmēšanai labi sagatavojusies Ķekavas ciema bibliotēka. Molotova vārdā nosauktā kolchoza sarakojumā stūrītī iekārtots lauksaimniecības literatūras stends ar bagātīgu grāmatu krājumu laukkopībā un lopkopībā. Noorganizētas arī četras ceļojošās bibliotēkas attālakā lasītāju apkalpošanai.

Kolchoznieki dzīvi interesējas par bibliotēkares b. Raites izgatavoto albumu «Cīņā par mieru».

Lielā teātrā darbinieki savukārt ir veicinājuši operas un baleta mākslas attīstību uz vietām, sagatavojot un vadot brālīgo republiku mākslas dekādas. Lielākā daļa šajās dekādās uzvesto darbu parādīti uz Lielā teātra skatuves. Lielā teātra vadošie mākslinieki regulāri ir apciemojuši brālīgās republikas ar viesizrādēm.

Draudzīgu palīdzību Lielais teātris ir sniedzis arī jaunajām mākslas iestādēm tautas demokrātijas zemēs. Teātra režisori, mākslinieki, baletmeistari, dziedoni un dejotāji jau bijuši visās mums draudzīgajās valstīs, darot zināmu tur padomju mākslas jaunrades pieredzi, palīdzot iestudēt realistiskus uzdevumus un audzinot jaunus mākslinieciskos kadrus.

Šajā Lielā teātra interešu plašumā, tā arvien pieaugošajā kontaktā ar brālīgo padomju republiku un tautas demokrātijas valstu kultūru izpaužas Lepina-Stalina tautu draudzības un savstarpējās palīdzības politika.

Mūsu kolektīvs Jepojas ar savu nosaukumu «Padomju Savienības Lielais teātris» un cenšas ar savu darbu godam attaisnot šo nosaukumu. Padomju valdība radījusi teātrim apstākļus, kas deva tam iespēju kļūt par pirmo teātri pasaulē, lai tas vēl vairāk nostiprinātu un vēl augstāk celtnu krievu operas un baleta kultūras slavu.

Lielā teātra uzplaukums ir tikai maza daļa no padomju mākslas un kultūras vispārējās augšupejas. Šī augšupeja jo sevišķi izceļas uz nozīmīgo operas un baleta teātru fona kapitalistiskajās valstīs, kuri tik tikko veļ dzīvību un bez cerībām uz atspīdēšanu nīkulo, arvien vairāk attālinoties no savas tautas konkrētajām prasībām.

Valdības lēmums par Lielā teātra jubilejas svētnēšanu spilgti pauž partijas un valdības rūpes par socialistiskās kultūras uzplaukumu mūsu zemē. Tas lieku reizi pierāda, ka padomju tauta atkal miera un visi tās spēki aizņēmti radošā celtniecības darbā.

Lielā teātra jubileja ir visas padomju kultūras svētki. Tā dos jaunu ierosmi padomju muzikalajam teātrim arvien augstāk celt operas un baleta jaunrādī.

Starptautiskās Stalina Miera premijas laureāti

Frederiks Žolio-Kiri

Pagājušā gada pavasarī, kad Volstrita rokaspuši Francijas valdībā atcēla Francijas un visas pasaules zinātnes lepnumu Frederiku Žolio-Kiri no atomu enerģijas jautājumu augstākā komisara amata, padomju zinātnieki publicēja atcēlumu, kurā starp citu bija teikts:

«Mums, padomju zinātniekiem, dārgs Žolio-Kiri godīgais vārds, jo viņš ar visu savu zinātnisko jaunrādī un savu sabiedrisko darbību pierādījis, ka par savu dzīves mērķi viņš uzskata pašizlīdzīgu kalpošanu tautai.»

Visa Frederika Žolio-Kiri dzīve ir pārliecinošs apliecinājums šiem vārdiem. Ievērojams zinātnieks dzimis 1900. gada 19. martā. Viņa tēvs Anri Žolio bija Parizes Komunā cīnītājs, un komunāru varonīgais garš un tradīcijas allaž pareizā gultnē ievirzījās arī Frederika Žolio dzīvē. Dzīli un pozitīvi topošo zinātnieku ietekmēja viņa skolotājs izcils fiziķis un progresīvais sabiedriskais darbinieks Pols Lanževens. Ar Lanževena starpniecību Frederiks Žolio kļuva par radija atklāšanas Marijas Kiri laborantu, un viņas vadībā strauji izauga par izcilu pētnieku radioaktivitātes novadā. 1926. gadā viņš apprecas ar Marijas Kiri meitu Irenu, kas kļuva par viņa pastāvīgo līdzgaitneci visā zinātniskajā darbībā. 1934. gadā abi dzīvesbiedri gūst milzīgu zinātnisku uzvaru. Viņi pierāda mākslīgās radioaktivitātes iespējamību. Par šo izcilu nozīmīgo atklājumu, kas bija jauns solis uz priekšu atoma kodola «noslēpumu» izdibināšanā, viņi saņem Nobela prēmiju. Žolio-Kiri un viņu līdzstrādnieku Albana un Kovarska priekšā nostājas atoma kodola enerģijas atbrīvošanas problēma. Tai pašā laikā viņi saprot milzīgo atbildību, kas tagad jāuzņemas zinātnieki. «Jautājuma būtība ir vieniņi tur, vai šo enerģiju izmantos cilvēcei par labu vai par ļaunu», — saka Frederiks Žolio-Kiri. Un būdams uzticīgs Marijas un Pjera Kiri tradīcijām, viņš dara visu, lai atrastu iespēju atoma kodola enerģiju izmantot pozitīviem, konstruktīviem mērķiem. Darbu vainago sekmes. 1939. gadā Žolio-Kiri un viņa līdzstrādnieki patentē pašu konstruētu atomu bateriju un uzdāvina šo patentu Nacionālajam zinātnisko pētījumu institūtam.

Sākas otrais pasaules karš. Žolio-Kiri tas nepārsteidz, nesagatavotu. Jau pirms vairākiem gadiem viņš bija skaidri sapratis, ar kādām nāvēs briesmām cilvēci apdraud fašisms. Kopā ar Polu Lanževenu viņš darbojas starptautiskās antifāšistiskās organizācijās, piedalās miera piekritēju kustībā.

Tai laikā atoma kodola sašķelšanai bija nepieciešams «smagais ūdens», atoma enerģiju ražojošās iekārtas — urana katla neatņemama sastāvdaļa. Žolio-Kiri bija ieguvis 200 litru šā «smagā ūdens». Vācu fašistu iebrukums Francijā radīja draudus, ka «smagā ūdens» krājums var nokļūt ienaidnieka rokās, kas par vairākiem gadiem pātrīnātu fašistu mēģinājumus atomieroču ražošanā. Drosmīgi un noteikti rīkojoties, Žolio-Kiri izaudas «smago ūdeni» izvest uz ārzemēm.

Tūlīt pēc tam, kad Petēns bija kapitulējis, Frederiks Žolio-Kiri un Pjers Viļons nodibina lielāko Pretestības kustības organizāciju — Nacionālo fronti. Savā laboratorijā viņš iekārto istu arsenālu, kur izgatavo un glabā mīnas un granātas Pretestības kustības cīnītājiem. 1942. gadā, fašistiskā terora vislielākā uzplūdu posmā, Žolio-Kiri iestājas komunistiskajā partijā. «Esmu kļuvis komunistš tādēl, ka esmu patriots», — tais dienās viņš teica saviem draugiem.

Pēc Francijas atbrīvošanas, kauju ugunis norūdījies, tautas mīlestības apmirdzējis, Frederiks Žolio-Kiri stājas savas dzimtenes ekonomikas un kultūras atjaunošanas darbā. Viņš tūda turpina 1940. gadā pārtraukto darbu atoma enerģijas laukā. Žolio-Kiri ieceļ par atomenerģijas jautājumu augstāko komisaru, Amerikā, piesavinājušies lielā franču zinātnieka agrāko gadu atklājumus, visiem līdzekļiem traucē viņa darbu. Kad nelīdz draudi un dažādi materiālas dabas šķēršļi, Volstrita bankieri mēģina viņu uzpirkt. Bēdīgi slavenais atomnieks Baruchs franču profesoram stāsta: «Francijas rūpniecība tik tikko spēj ražot māla podus. Kerieties labāk pie lietām. Pārbrauciet pie mums, uz Statiem. Garantēju miljonus dolāru un iekārtu jebkādiem mēģinājumiem. Miljons — neskaitot honorāru un visu pārējo. Ko jūs par to teiksit?»

Frederiks Žolio atbild mierīgi, gandrīz jautri: «Visu atzinību, monsieur Baruch! Bet darījums nenotiks... Tacu kas attiecas uz franču atomu katlu, tad tas būs gatavs. Tagad ir 46. gads! Katls būs gatavs 48. beigās.» Un patiešām,

Frederiks Žolio-Kiri demonstrantu rindās. Attēla kreisajā pusē Ivs Faržs.

1948. gada 15. decembrī sāka darboties Žolio-Kiri atombaterija.

Izteikdama visu godīgo franču domas, Parizes municipālā padome tajā dienā Frederikam Žolio rakstīja, ka viņa darbi atoma enerģijas laukā «likuši šim varenajam spēkam kalpot cilvēcei un mieram». Toties avīze «New-York Herald Tribune» Žolio-Kiri sasniegumu novērtē gluži citādi: «Vakar, pulksten divpadsmitos un divpadsmit minūtes dienā, izbeldzās angļu-amerikāņu monopolis uz atoma enerģiju. Viegli saprast, ka amerikāņu imperialistu naids pret pašizlīdzīgo zinātnieku kļuva arvien nevaldāmāks. Gluži histerisks tas izvērsās, kad līdzteku zinātniskajam darbam Frederiks Žolio-Kiri sāk jo aktīvi darboties miera piekritēju kustībā, kļūst par vienu no redzamākajiem tās vadītājiem.

Vairākkārt viesodamies Padomju Savienībā, iemācījies savu zinātnisko un sabiedrisko darbību dibināt uz marksisma-leninisma drošajiem principiem, Frederiks Žolio-Kiri labi saprot, ka cīņa par mieru nav tikai atsevišķu labas gribas cilvēku, bet visu tautu uzdevums. Savu neizmelojamo enerģiju viņš veltī, lai miera piekritēju kustību ieskaitnot visplašākajās tautas masās. Ar to viņš iegūst nedalītu cietu un autoritāti progresīvajā inteliģencē visā pasaulē. 1949. gadā Frederiku Žolio-Kiri ievēl par Miera piekritēju Vispasaules kongresa sagatavošanas komitejas priekšsēdētāju, pēc tam par kongresa Pastāvīgās komitejas priekšsēdētāju. Miera piekritēju otrais Vispasaules kongress Varšavā ievēl viņu par Vispasaules Miera Padomes priekšsēdētāju. Vadīdams starptautisko orgānu, kas pauž 800 miljonu cilvēku domas un gribu, Frederiks Žolio-Kiri parādījis viscilvēkārkās savas personības īpašības.

Tādēl patiesu gandarījumu visā pasaulē radīja ziņa, ka lielais zinātnieks un cilvēks Frederiks Žolio-Kiri pirmās minēts progresīvas cilvēces vadonā, miera karognesēja biedra Stalina vārdā nosauktās starptautiskās Miera premijas laureātu sarakstā. Saņemot Stalina vārdā nosaukto miera premiju laikā, kad miera cīņa ir visu kontinentu darba lauku vissvarīgākais un visneatliekamākais uzdevums, — tas patiešām ir liels gods. Un Frederiks Žolio-Kiri ir šā lielā goda cienīgs.

Izcils zinātnieks un pašizlīdzīgais miera frontes karavīrs Žolio-Kiri labi saprot, ka Padomju valsts nodibinātās, Stalina vārdā nosauktās premijas piešķiršana ir ne vien atzinība par līdz šim paveikto darbu, bet arī mudinājums vēl kvēlāk, vēl drosmīgāk kalpot cilvēcei un civilizācijai. To Frederiks Žolio-Kiri arī apsolījis, un nav šaubu, ka savu solījumu viņš izpildīs tā, kā tas kļūst komunāru pēctecim, Pretestības kustības kaujiniekam, sirsnīgam padomju valsts un padomju tautas draugam.

Sarunā ar «Pravdas» korespondentu Žolio-Kiri teicis: «Stalina premijas, ko augsti autoritatīva žūrija piešķirusi grupai dažādu valstu darbinieku, ir it kā dzīvs simbols ciešām, nesaraucāmām internacionālām saitēm starp miera cīnītājiem visās valstīs, visos kontinentos. Mēs ejam pēcu pie pēca, un nav tāda spēka, kas spētu paralizēt, traucēt, izjaukt mūsu diženo kustību». Šis diženās kustības varenības kaludināšanā lieli jo lieli nopelni ir staliniskās Miera premijas laureatam Frederikam Žolio-Kiri.

PAGĀTNES PURVĀ

M. Gorkija „Barbari“ Akademiskajā Dramas teātrī

Prof. Dr. R. PELŠE

Proletariskās literatūras nodibinātājs un socialistiskā realisma pamatlicējs M. Gorkijs sarakstījis ne mazumu ievērojamu lugu. „Barbari“ piekauti lugām par to intelīgenes daļu, kas nākusi no „demokratiskiem slāņiem“, bet, iekarojusi zināmu stāvokli sabiedrībā, zaudē sakarus ar tautu, aizmirst tās intereses. Tas ir pamats, no kura izriet dzīve bez noteikta sabiedriskā mērķa un saturs, svārstīšanās, garīga tukšība un nogrimšana sīku, nīkulīgu izpriecu, uzdzīves purvā.

Savu lugu autors nosauc par „cinām aprīnka pilsētā“. Dzīves un cilvēku niecības un mazākuma zinā tā delēji sasauca ar citus gadus vēlāk sarakstīto stāstu „Okurovas pilsētā“, kur cilvēki aiz garlaicības kļūda, kaujas, dzer un plūst, moka sunis un kaķis. Lugas pamatideja ir parādīt sīkpilsētnieku un diņu tur atbraukušo inženieru dzīves mazākumu un neapmierinātību cariskajā Krievijā.

Aprīnka pilsētā upes krastā sīkst augļu un citu koku skaistajā, sauleinājā vasarā tērnā. Pēcpusdienā. Pilsētnieki ledzīvotāji lēni, gūdeni pastaigājas, sarunādamies par „svarīgākajiem“ novērojumiem; par laimīgiem vai nelaimīgiem laulātniem pāriem, par mīlestību un karstu laiku. Piepēši izplatās vēsts, ka atbraukuši divi inženieri dzelzceļu būvē. Šis „sensacionālais“ fakts satrauc visu vietējo sabiedrību, un tās zieds drīz vien sagādās taisni tai vietā, kur jāierodas atbraucējiem.

Tie vietējās renteļas ierēdnis Drobjažins ar pastmeistara Vesjoliku plašpīgo meitu, vietējais „filozofs“, vidējās pārtības sīkpilsētnieks Golovastikovs, bagātā tirgotāja Pritikins, akcīzes uzraugs Monachovs un viņa sieva, vietējais ārsts, drūmais Makarovs, pilsētas galva — tirgotājs Redozubovs: tie kā neapmierinātie ierodas pat vietējā muižnieka Bogajevska ar savu lepo māsasmeitu Lidiju Pavlovnu. Vārdu sakot, visa „augstākā“ sabiedrība. Sievietes — satrauktas, nepatīkamas un bažas, ka tikai šie noslēpumainie atbraucēji nav pārāk veci.

Inženieriem ierodoties, katrs nu cenšas ar tiem iepazīties. Abi tirgotāji gan neizraujas ne ar kādu „romantiku“, bet cer uz labiem veikalumiem, nārdot un piegādāt dažādus būvmateriālus. Gadās vecākais inženieris Ciganovs, galants frānts baltos cimdus, jūtami ieskurbis. Drīz vien viņš iemīlas akcīznieka sievā Nedžda Polikarpovna Monachovā, bet pēdējā — otrā inženieri, savdabīgā, skarba Cerkunā. Monachovai kā ēna seno ārsta Makarovs, bet viņa nemil ne Makarovu, nedz savu vīru. Monachovs grib, lai viņa sieva iemīlētu Ciganovu un „daubū triecienus“, tad labošoties. Ciganovs, negūdam Monachovas pretnību, dzer vēl vairāk un iemāca žūpot arī dažus jaunekļus. Veiklās Pritikins nobēdž vairākus tūkstošus valsts naudas, kā liekas, ar Ciganovu līdzdalību.

Vienīgais galējais stariņš šinī ierāvē, dīkdeģu, žūpu, nānīku kompanijā ir jaunais, godīgs un drošais inženieru līdzstrādnieks students Stepana Lukins. Viņš ne tikai godīgi strādā, izpilda savus tiesos pienākumus, bet nodarbojas arī ar revolucionāru agitāciju zemnieku un strādnieku vidū, par ko drīz vien uzzina izpildnieks. Lukins saņēmti arī Redozubova asi savdabīgo, skarbo, 18 gadus veco meitu Katju, un viņa brauc prom no šīs lāču bedres, lai mēģinātu un iesaistītos revolucionārajā kustībā.

Dzelzceļa darbi pabeigti. Inženieru aizbraukšanas priekšvakars. Bogajevskas pilsveidīgajā namā, kurā dzīvoja inženieri, nepatīkama, smaga atmosfēra. Makarovs, nezināms īsto pašiesību, aiz greizsirdības neizdevīgi šau uz Ciganovu, Monachova panāk Cerkuna skūpstu un neizsakāmi laimīga savā uzvarā. Bet Cerkuna dažos mirkļos pārvar savu juteklisko skurbumu un uz vietas pasaka Monachovai, ka viņš to nemil. Monachova tā satricēta, ka, iegājusi otrā istabā, nošaujas. Kā redzam jau no tāda schematiskā saturā atstāstījuma, šis „ainas“ patiesībā ir īsta sociāla drama.

„Barbari“ ir dziļi realistisks dramaturģisks darbs. Kamēr dažās agrākajās M. Gorkija lugās ir krietni daudz arī sociālās romantikas elementu (vispirms „Dibonā“, tad „Sauls bērns“, tālāk arī „Sīkpilsētnieki“). „Barbaros“ to nav. Ikatrs „Barbaru“ personāžs, neatkarīgi no lomas lieluma un svarīguma, ir pilnīgi izveidota personība. Katram no tiem ir savs spilgtākais raksturs un garīgā pasaule, gan šaura, sīka, bet tomēr atšķirīga no citu pasaulēm, kas tāpat nav plašākas par pašas pilsētnieku robežām. Gorkija ģeniālā māksla konkrēti, pārliecinoši spilgti individualizē, dzīvošos tēlos parādā, ka visi šie cilvēki, viņu egoistiskās un šauri alkatīgās dzīvas, seklie priekš un baudas, liktas, ciešanas un cerības izaug no vienas un tās pašas augsnes: no buržuaziskās, privatizācijas sabiedrības pamatiem, būtības un gara. Šis pilsētnieks dzīve un cilvēki ir tā nosūbējuši, ka

tos nav spējušas iekustināt, atsvaidzināt tās brīniskās lielā rita vēsmas, kas 1905 gada revolūcijas priekšvakarā (kad norisinās lūgas darbība) jau plūda pār Krieviju.

„Barbari“ ir dziļi sociāla luga. Katrs personāžs tajā — apzinīgi veidots sociāls tips. Katrs no viņiem ir kādas sociālās grupas psiholoģijas izteikums. Pie tam Gorkijs kā īsti liels mākslinieks visbiežāk runā šīs gleznās, prātnieciskās, sociāli filozofiskās sentencēs, atjautīgās metaforās, salīdzinājumos.

Se nu sakņojas aktieru, režisora un visa teātra kolektīva ļoti sarežģītais un atbildīgais uzdevums: katru domu, jūtu viņi pārdarīt saprast un, vēl padziļinot, īsti mākslinieki reāli izpaust, parādīt, sniegt skatītājiem. Mēģināsim iztīrīt, kā Akademiskais Dramas teātra kolektīvs veicis šo uzdevumu.

Spilgti savdabīgs ir inženieris Cerkuns, — jauns, enerģisks, skarbi tiešs, dzīveskārs cilvēks. Tikai pateicoties savai enerģijai, šis trūcīgā zemnieka dēls ticis uz „zālā zaru“. Nu viņš grib strādāt un baudīt savu pūļu augļus, dzīvot labi, ērti, turīgi. Viņš grib arī atspītēt par agrākajām ciešanām, badu, pazemojumiem. Bet kam? To Cerkuns pa istam nezina. Tāpēc viņš nevēlas vis pret īsto vainīgo, — sabiedrisko iekārtu, bet ir ass pret cilvēkiem. Daudz maz noteiktu sabiedrisku ideālu Cerkunam nav.

Cerkunam ir jauna skaista sieva, kas fanatiski mil savu vīru un nespēj bez viņa dzīvot. Bet Cerkuns pret jauno sievieti izturas asi valstīdīgi, dažreiz pat rupji, bet samērā godīgi. Viņa tam apņūsi, — viņš to vairs nemil.

Kas tad nu ir Cerkuns? Garīgs nīkulis, izvirtulis, izdzimtenis?

Nē. Cerkuna galvenā nelaime ir tā, ka viņš gan cēlies no darba zemniecības, no tautas, saglabājis, tās enerģiju, darba gribu, bet sarāvījis garīgu sakarus ar tautas masām, to likteņiem. Viņš ne tikai nav pārvarējis sevi no bērnības mantoto individualismu un egoismu, bet tos vēl pastiprinājis, kas nu zīmogo viņa personību, ietekmē viņa dzīves tekas un izturēšanos pret citiem cilvēkiem, arī pret sievu.

Nopelniem bagātās skatuves mākslinieces, Staļina premijas laureates E. Zile tēlo Cerkunu taisni tādu, kādu to iecerējis autors. Aktieris sīki un rūpīgi studējis savu tēlu, pārdomājis un izpētījis visus tā būtības elementus — spilgtā, spēcīgā rakstura īpatnības. Uz šiem pamatiem tad arī veidots Cerkuna tēls. Rūpīgi, gudri pielietota sarežģīta aktiera mākslas izteiksmes līdzekļu sistēma: vārdi un intonācijas, žesti un mimika, visi lielu un sīku kustību veidi, stāja, pozas, ķermeņa stāvoklis un to modulējums visdažādākajos gadījumos. E. Zile nespēja lomu, bet dzīvo tēlu.

Varētu runāt par atsevišķiem trūkumiem: dažu repliku vai vārdu nepietiekšu uzsvēršanu un steidzīgu izrunu, nepietiekši izturētām, pasvītrotām, psiholoģiskām pauzēm (vienā otrā gadījumā), atsevišķu balsienu pastieptu izrunu un intonāciju, kas mazliet atgādina E. Zili Svečimeru lomā „Zālā zeme“. Bet viss tas nespēj jūti mazināt Cerkuna tēla aso spilgtumu, izturētību, viengabalainumu, tā līniju grafisko noteiktību, pat asumu.

So lomu tēlo arī V. Gruzins. Atzīstama vispirms aktiera teicamā dīkija un pareizē loģiskie akcentējumi. Bet Gruzina sniegumā Cerkuna tēls manāmi tuvojas mīlētāja tipam (vispirms jau ārēji), kas nu tādi vai citādi izziņģo arī aktiera iekšējo veidojumu, mīkstinoš rakstura līnijas. Bet tas nesaskan ar autora sniegtu tēlu.

Cerkuna sieva Anna Fjodorovna Sigrīdas Grīslas tēlojumā ir simpātiska, iekšēji smalkas, kautras un nevarīgas dabas sieviete. Viņa cēlusies no pārtikušām aprindām un nav audzināta patstāvīgai dzīves cīņai. Tas ir siltniecības augs, kas nespēj elpot bez saules siltuma un nespēj arī par to cīnīties. Viņa mācīta dzīvot iekārtā, kā sievas lomu. Še nu slāpjas Annas Fjodorovnas dzīves dramatisma pamatēlons.

Inženieri Ciganovu tēlo nopelniem bagātās skatuves mākslinieces, Staļina premijas laureates Z. Katlars. Pamatlīnijās un arī sīkumos labi niansēti veidots tēls. Ciganovs ir pieredzējis un prasmīgs dzelzceļu celtnieks. Vēgļi tikums galā ar ikdienas darbu, viņš maz strādā, bet toties vairāk žūpo. Mēs viņu pat nekad neradām skaidrā priāt. Ir pamats domāt, ka līdzekļus tādai dzīvei viņš gūst, kukukus ņemot, Ciganovam nav nekādu svētumu. Tas ir morāli satrūnējis pagrimis tips, kurš cenšas ārēji vienmēr spīdēt, būt galants un pat asprātīgs. Lidija Pavlovna, kura agrāk labi pazinusi Ciganovu, nosauc to par bijušo „laumu“ un modes likumdevēju. Tagad viņa viens par otru maz interesējas. Lidijai

patīk Cerkuns. Viņa vēl nav veca, kaut gan jau dzīva vīra atneina (vīrs sēž cietumā par blēdībām). Viņa sapņo par vīrieti, „istu vīrieti“, kura „priekšā varētu noliet galvu“ un visu mūžu „lēpni staigāt tam blakus“. Ciganovs acīm redzami nav šis vīrieti. Viņai liekas, ka tāds varētu būt Cerkuns. Bet abi ir diezgan atturīgi, negrib riskēt ar savu nātmību.

Olgas Krūminas Lidija Pavlovna ir ne tikai galanta un skaista, bet slāpīga liekas pat diezgan gudra sievietē. Tāpēc viņu ieinteresē arī tiešais, skarbais, bet spējīgais Cerkuns. Viņš liekas vēl uzlēcoša zvāgzne, kamēr Ciganovs — jau norietošs, nobālējusi, neinteresanta. Bet jaunajam, spilgtajam Cerkunam pa pēdām staigā arī savējādi viengabalainā, vienpusīgi spēcīgā Monachova, kuru veiksmīgi tēlo Staļina premijas laureate L. Freimane. Patiesībā abu sieviešu redzē un tieksmju aplūks ir visai šaurs. Patiesībā viņas abas ir vecās pasaules pārstāves, bez kāda cita dzīves mērķa un jēgas kā tikai mīlestības alkas. Še slāpjas arī viņu likteņu trāģedija. Sīkpilsētnieki, inteliģente Monachova, kas dienām un naktīm sapņo par lielu, spēcīgu, visu pārvarošu un aizraujošu milu, ir veselīgāka, spēcīgāka nekā pašēdomeģa, lepnā parazītu sugas atvase Lidija Pavlovna. Pēdējā spēj tikai sapņot par „varoņiem“, bet Monachova — reāli sacieties pret sīkpilsētnieku morāles kodeksu. („Vai mīlestība ir grēks?“) Tāpēc nav ko brīnīties, ka Monachova aizrāvusi un jau vairākus gadus tur savā gūstā godīgo, bet mīkstuļaino ārstu Makarovu, kuru pārliecināto tēlo Staļina premijas laureats K. Klētnieks. Viens viņas „pietūdzējs“ jau agrāk nosaušies. Tagad viņas spēcīgā, nevaldāmā mērķtiecība aizrāvusi pat tādu izkurtējušā dvēseli, dzīves dubļos valstījušos uzdzīvotāju kā Ciganovu.

Jāatzīst, ka tiklīdz Z. Katlars, kā L. Freimane labi veic savu psiholoģiski sarežģīto uzdevumu. L. Freimane atradusi pareizu, dabīgu stāju, izturēšanos, kustības, balsis tonus. Tēlu viņa veido bez mākslotības un pārspīlējumiem, gandrīz lakoniski, rakstura pamatlīnijām atbilstoši. Aktieris meistarski nerada Monachovu kā savādā, sasprindzinātā transa leģimūšu sievieti. Tāpēc atmosfērā no šīs hipnozes ir tik satricēša, ka heidzas ar katastrofu. Tikai retos gadījumos L. Freimane savos tēlojumos izkriet no pareizi uzvertā un atveidotā pamatotā.

Ar Z. Katlars psiholoģiski sarežģītos izskaidrošanās mirkļus ar Monachovu veic meistarski un patiesi pārliecināti. Aktieris tēlo tik spēcīgi, ka skatītāja apziņā blakus nožēlas sajūtai ieskansa arī liegas līdzjutības stūdzības. — tik dziļi aktieris iedzīvojis savā tēlu un tik reāli pārdzīvo viņa sāpes. Tas nozīmē, ka Z. Katlars apguvis vienu no visgrūtākajām aktiera mākslas sastāvdaļām — sevis pārveidošanu un pilnīgu iedzīvošanos tēlā. Šis lomas veikums ir jauns solis uz priekšu viņa aktiera biogrāfijā.

Atzīmējams tikai viens atsevišķs trūkums. Tomēr šad tad griež ausīs vēl nepietiekši apgūta balss intonāciju modulācija: vēl sadzirdamas viņa agrākās stieptās, dziedošās trāģiska rakstura tonu atskaņas. Visiem mūsu aktieriem stingri jāiegūst, jāsaprot lielā krievu aktiera un teātra zinātnieka K. Staņislavskas padoms, ka aktierim jālemmā savs balsi pārvaldīt tikai pilnīgi kā vijolvirtuozam savu instrumentu.

Pilsētas galvu Redozubovu tēlo K. Sebris. Šis aktieris pazīstams visvairāk kā jautru, komisku blēžu, dievdēliņu un viņiem līdzīgu tēlu veidotājs. Bet Redozubovs ir gluži citāda rakstura cilvēks. Viņš ir vecmodīgs, visai stūrgalvis 60 gadu vecs krievu tirgotājs, pirmais cilvēks pilsētā. Viņš ir patriarhāls savā ģimenē: viņa vārds — nepārkāpjams likums.

So tēlu K. Sebris veido sekmīgi. Pie tam viņu pavisam grūti pazīt šinī lomā. Ne vēsts no parastajiem žestiem, kustībām, mimikā: pat balsi tikai retumis kā intālem izsaka citās lomās dzirdētās intonācijas. Neapstrīdams aktiera panākums! Tikai skatos ar mēļtas Katjas meklēšanu ne viss norit pietiekami gludi, bet te pirmkārt vainojama režisūra.

Katju, ko pārdrošo, oriģinālo, krietni runjo sīkpilsētnieku „dabas bērnu“, tēlo Vilma Vārma. Tas visumā — reāls savdabīgs un spilgts tēls. Līdzīgs spriedums dodams arī par Katjas brāļa Grīslas tēlotāju K. Strāderi.

Samērā ievērojama loma piekrit akcīzes uzraugam Monachovam (tēlo nopelniem bagātās skatuves mākslinieces H. Zommers). Tas ir tipisks carisma laika zemākas pakāpes ierēdnis: bez jebkādiem sabiedriskiem ideāliem, garīgi tukšs, intelektuāli ierobežots, morāli sakropļots, bez gribas spēka

un rakstura stingrības. „Es esmu labs cilvēks“, ierēdnieks saka viņš pats par sevi. Bet šis „labums“ izpaužas Monachova bezmugurkaulainībā un morālo principu trūkumā, kārsu spēlē, iedzīšanās un sīkās zādības savas sievas prasību izpildīšanai. Viņam ir tikai viens nopelns — ugunsdzēsēju orķestra nodibināšana. Protams, tas ir par maz, lai viņu cienītu un mīlētu.

H. Zommers atradis visas vajadzīgās krāsas un līnijas šī mazā cilvēka portretam. Visai raksturīga ir viņa lielā žestikulācija ierēdnieka stāvoklī.

P. Cepurnieks dzīvi, realistiski un pārliecināti tēlo tirgotāju Pritikinu, — slēptu, glumu blēdi. Viņš pirmais pieļāvās tikko atbraukušajiem inženieriem un kļūst par dažādu dzelzceļa būvē vajadzīgo materiālu piegādātāju, pie tam par krietnu sumu apzādams valsti. Pritikina sievu tēlo nopelniem bagātā skatuves māksliniece Staļina premijas laureate O. Lejaskalne. Pritikina bijusi bagāta un apprecējusī daudz jaunāku vīru. Tas sievas bagātības pārrakstījis uz viņas vārda un tagad lēkstoja ar jauno, vieglprātīgo pastmeistara meitu Vesjoliku (tēlo L. Sniedze). O. Lejaskalne ar savu parasto māksliniecisko prasmi smiedz spilgtu viņa nīcinātās un krāpātās nelaimīgās Pritikinas tēlu.

Visai oriģināls, tipisks krievu mazpilsētas sīkpilsētnieks ir an 60 gadu vecais Golovastikovs, ko realistiski skopiem, bet raksturīgiem vilcieniem veido Staļina premijas laureats L. Bārs. Viņam ir sava māja un pietiekami daudz naudas, lai slāpītos apkārt bez darba. Golovastikovs ir vietējais „filozofs“, kas veselus 9 gadus no vietas rakstījis „darbu“ par... jaunu vārdu kaitīgumu. Viņš izliekas godīgs, rāms un dievbijīgs, bet patiesībā ir dziļi viltīgs, slēpti divkosīgs un reakcionārs sīkpilsētnieks. Viņš visur bāž savu degunu, visu redz un dzird, visu zina. Viņš arāk par izpildnieku uzož, ka atbraukušais students Lukins nodarbojas ar agitāciju strādnieku un zemnieku vidū. L. Bārs šo kļūso, rafinēto „svētuli“ tēlo realistiski, ar lielu taktu un krietnu meistarību. Pēdējā kustība, vismazākais žests, vārds un vaibsts ir stingri bārdomāti, līdzsvaroti un konsekventi ierēdnieka skatuves tēlā.

Students Lukins J. Kubila tēlojumā ir patiesi godīgs, dzīvs, enerģisks jauneklis. — vienīgais pozitīvais cilvēks visā lugā. Viņš nu arī pie gadījuma uzstājas kā šo sīcino, izkropļoto cilvēku un visas šīs dzīves satrūcēju, netaisno pamatu atmakošais. Gorkijs to dara nūžbāzīgi, taktiski, konkrētiem „nāstākļiem, faktiem atbilstoši. J. Kubilis šo niansi labi sapratis. Viņš neiekrit oratoriskā patosā, bet runā ar godīgu, sanārtīgu laimēkļa dabīgu sirsnību un dzīvumu. Tikai šur tur derēja vairāk pasvītrot satīras, sarkasma un humora elementus (piem., vārdus „dvēseli pārņem pesimisms 100 pīru sīkku jaudā“ nevar izrunāt domīgi skumīgā intonācijā).

Krievu muižniecības pārstāvi Bogajevsku realistiski plastiski „vilcēnos veido nopelniem bagātā skatuves māksliniece M. Smičehne. Nopelniem bagātās skatuves mākslinieces, Staļina premijas laureates E. Ezerinas sniegumā Bogajevskas tēlā diezgan asi ieskanas sarkasma un ironijas stīgas.

Lukā ir arī muižnieku nīstās un ekspluatētās zemniecības pārstāvis Matvejs Gogins. Šī loma lucā nav lieka, bet tēls sniegts A. Feldmanis dzīvi, psiholoģiski visai izteiksmīgi veido šo lauku puisi, kas krāi naudu un arī precēt izputējušā sīkpilsētnieka meitu, inženieru kaļponi Stjopu (tēlo M. Mainiece).

Kā jau teicām, katrs lūgas personāžs ir kādas sabiedriskas šķiras vai grupas pārstāvis. Tāds ir arī „Dunkas vīrs, nenoteikta persona“. Viņš pats sevi nosauc par sīkpilsētnieku. Šis cilvēks, kā dažs labs viņam līdzīgs, ir izputējis un staigā noskrandojies, pārtiek nezin no kā. Viņš morāli kritis tik zemu, ka valā savu meitu, terorizē, izspiež nēdējo erasi, lai tūlīt nodzertu. Šo buržuaziskās pasaules fiziski un garīgi samītā cilvēka tēlu veiksmīgi atsed K. Kvēps.

Dārziņi un bitenieks Ivakins (tēlo R. Purins) ir rāms, pieticīgs cilvēks, bet viņš nodarbojas arī ar brāgas pārdošanu un spēlē gitaru. Viņš nav gan visai tālu ticis, bet nekurn, ir apmierināts.

Ivakinam, tāpat kā viņa strādniekam, fleamatiskajam Jefimam (tēlo M. Grivins) lūgā ir tāda pati loma, kāda gleznotajam izpilda krāsu plankums aīnāvas pilnīgākam niansējumam. Tas pats sekāms arī par valsts renteļas zemāku ierēdni Drobjažinu (E. Brūps).

Bez izpildnieka vecās Krievijas mazpilsētas glezna nebūtu pilnīga. Viņš

taču ir cara valdības augstākais pārstāvis. Viņam jāredz, jādzird un jāziņā viss: ko katrs dara, kā dzīvo un arī ko domā. Šo „kārtības“ sargu M. Gorkijs zīmējis realistiski, manāmi satrīskiem vilcieniem. Viņš gandrīz ir tāds pats mīļpilsētnieks kā visi pilsētnieki ievērojamie iedzīvotāji.

Jāliecina, ka H. Avenš pareizi izpētījis un attēlojis Gorkija zīmēto izpildnieku. Tēlojums ir sulīgi realistisks, dzīvs.

Tāda, lūk, ir vecās Krievijas aprīnka pilsētas tipu galerija, šīs pilsētnieku pilnības, idejiski morāls šķērsgrēziens, ko tik mākslinieciski spēst attēlot tikai marksistiski apbruņots ģeniāls rakstnieks. Pilsētnieks dzīve, tās cilvēki ar visām viņu dzinām un kaislībām skaidri saredzami, kā zirņi uz deļnas. Skaidri redzams, ka viņi, neskatoties uz savu raksturu, psiholoģijas dažādību un lielo atšķirību, aug no vienas un tās pašas augsnes, elpo vienu un to pašu garīgo atmosfēru. Visi viņi ir privatizācijas iekārtas indes saņēmēji un izkropļoti. Daudzi gan saūt dzīves smagumu, neapmierinātību, bet itin nemaz nesaprot savu sāpju pamatošību. To nesaprot nabaga akcīznieks Monachovs, kuram sieva ir vienīgais dārgums un jēga pasaulē. To nesaprot arī subjektīvi godīgs inteliģents ārsts Makarovs. Universitātē viņu nebija skāruši tie varenie idejiski-politiskie strāvājumi, kuri jau 90. gadu beigās plūda pār Krieviju. Vēlāk Makarovu vēl dziļāk iemēdina mazpilsētas sīkā dzīvē un šaurās interesēs. Arī viņš sāk žūpot; arī viņš sāk personīgā mīlestībā saskatīt vienīgo īsto laimi un kļūst nelaimīgs. Privatizāciju, lielu un mazu uzņēmēju pasaulē arī mīlestība ir tikai veikals.

Tē nav brīvas izvēles uz savstarpējas simpatijas pamatiem. Tāpēc tie mīlestības dēļ cieš Makarovs, cieš Monachovs, cieš Anna Cerkune, cieš muižniece Lidija, cieš Pritikina; laimīgi nav arī Ciganovs, Cerkuns, bet Monachova aiziet bojā. Pat tirgotājs, akcīznieks Redozubovs kļūst nelaimīgs: dēls sāk dzert, meita aiziet. Tikai viens pats Pritikins jūtas omulīgi arī šajā zinā. Tīri brīnums, ka šinī purvā izaudzis tik savdabīgs cilvēks kā Redozubova meita Katja, kura samērā viegli padošas studenta Lukina ietekmei un aiziet no šīs tumsās zelta lāča pasaules.

„Barbari“ ir viena no vislabākajām lielā autora lugām. Tani izpaužas M. Gorkija ģeniā galvenie idejiski mākslinieciskie elementi: mērķtiecīgs, plaša vēriena idejiskums, tēlu dzīvums un spilgtums, brīniskās valodas sprāgi, gleznainums, tautiskums, kas mirdz un laistās atjautības, graižošanas satīras un sarkasma, valdzinoša humora dzīvēstis. Oriģināli veidoti un rūpīgi slēpti tie dialogi, kuros vienmēr tēlam raksturīgi un dziļi zīmīgi, sabiedriski filozofisku domu un dzīves novērojumu piesātināti, koncentrēti, īsi vārdi zib kā zobena cirtieni. „Barbaros“ nav neviena garāka monologa. Šajā zinā šis darbs manāmi atšķiras no citām M. Gorkija lugām.

LPSR Valsts Akademiskais teātris veļtījis daudz pūļu lielā dramaturģijas meistara lūgas cienīgai uzvešanai. Pārbaudījumu izturējis arī jaunā režisore, debutante N. Vētra. Vīnas darbs redzams jau pašos pirmajos skatos (piem., Jefima izturēšanās pret Goginu u. c.). Protams, visam kolektīvam ne mazumu palīdzējis konsultants, Maskavas Akademiskā Dailes teātra režisors, profesors I. Raļevskis. Pasvītrotams, ka aktieru tēlojumos pietiekami skaidri izmanāms krieviski nacionālais kolorīts, ko uztvert un pārdarīt nav viegla lieta. Varbūt ka taisni te visvairāk līdzējis šefu pārstāvis prof. Raļevskis. Atzīmējams arī dekoratora L. Grasmana krietns, realistisks darbs. Tikai jāsdūdas par nepietiekšu apgaismes ierīci Akademiskajā teātrī, kas vērīgu skatītāju nepatīkami pārsteidz un kaitina.

Lūgas tulkojums nav sīkts; daudzās kļūdas izlabota; izrādes gaitā, bet tomēr vēl šur tur jāprecizē M. Gorkija domu izteiksmes niansējumi (piem., Bogajevskas izteiciens par iemīļējus Pritikinu un blēdībām). Tāpat pagādās arī atsevišķu vārdu neprecīzi latviskojumi, piemēram: „pazāņķis“ un „satraukts“ nav gluži viens un tas pats, tāpat „сромный“ un „pietiecīgs“, „пошляк“ un „nekrītnieks“, „пошлость“ un „nekrītnības“, „прихвостень“ un „līdzskrēdējs“ utt.

So lugu skatoties, kā varenā brīnumspoguļi redzam pagātnes indīgo purvu, kurā mudzēt mudz dažādādi lieki, un mazi moki, riebiģi zirnekļi, kur trūkst tīra gaisa elpai. Tādēļ to skaidrāk un dziļāk redzam, sajūtam, saprotam savas, padomju dzīves saulainumu, savu, padomju cilvēku, vīriešu un sieviešu, tirumu, skaistumu, cēlumu. Un vēl jo mīlāka, dārgāka mums tot mīlusi, Padomju Dzimtene — Saulnese.

Latvijas Padomju komponistu savienībā

Gaišus, daļradi rosmīnāšus brīžus latviešu padomju komponistiem 10. aprīlī radās darba sanāksmē sagādāja tikšanās ar mūsdienu izcilu komponistu Dmitriju Sostakoviču.

Skatīdams personību savilpoja sanāksmes dalībniekus ar savu dziļo smalkjutību, sirsnību un lielo vienkāršību. Izpildot viesa vēlēšanos, sanāksmē tika demonstrēti daži latviešu padomju komponistu skandari, pēc tam klātesošie iepazīs ar Sostakoviča visjaunākajiem sacerējumiem paša autora klavierizpildījumā. Padomju Latvijas komponistu saime noklausījās D. Sostakoviča kora dziesmas a capella, kā arī preludijas un fugas klavierēm.

Dziesmu teksti nēmi no veco revolucionāro dziesmu krājumiem, visas desmit korādziesmas jau ietilpināties Valsts Krievu tautas dziesmu ansambļa repertuārā.

Monumentāls darbs ir Sostakoviča 24 preludijas un fugas, tās radušās Bacha jubilejas ietekmē. Darba idejiskā pamatā autors liec vadmotīvu: «Dziediet tautai svētku dziesmu!» Fugu temas — krievu tautas dziesmu garā darināti oriģinālmotīvi.

Sava talanta pilnveidošanā un mākslinieciskajā meistariībā sasniedzis zilbinošas augstienes, Dmitrijs Sostakovičs nebeidz meklēt arvien jaunus, vēl pilnīgākus izteiksmes līdzekļus, — lai savus skandarus darītu vieglāk pieņemamus un saprotamus visplašākajām tautas masām.

Latvijas Padomju rakstnieku savienībā

Sinīs dienās notika Latvijas padomju rakstnieku tikšanās ar gruzīnu rakstnieku Staļina premijas laureātu A. Čișvili, kas kā Gruzijas PSR rakstnieku pārstāvis piedalījās mūsu tautas rakstnieka Ernesta Birznieka-Upīša dzimšanas 80. gadadienas svinībās.

Pastāstījis Padomju Latvijas rakstnieku kolektīvam par saviem iespaidiem mūsu republikā, A. Čișvili sīkāk pakāvējis pie savas daiļrades un galvenajam gruzīnu literatūras, īpaši prozas, problemām.

A. Čișvili, absolvējis universitāti, pēc filozofijas studijām vispirms darbojies kā teātra kritiķis, tikai vēlāk plevērsies literatūras kritiķim un prozai. Gruzijas lauksaimniecības kolektīvizācijas laikā viņš devies uz republikas rajoniem, kur valrākus gadus aktīvi strādājis kā kolchozu un kolchoznieku organizators. Visu šo kolektīvizācijas procesu, grūtības tā izveidā, cīņu pret kulakiem A. Čișvili attēlojis aprakstos «Brigādiera piezīmes». Līdzīgi notikumi, bet galvenokārt kolchozu celtniecības tālākā attīstība, dažādu noslāņojumu zemniecības pārstāvju un inteliģences raksturu pārausšana kolektīvā darba apstākļos, ražošanas un sadzīves jaunās attieksmes, partijas un komjaunatnes biedru vadotā loma jaunās dzīves veidošanā atspoguļojas A. Čișvili romānā «Lelo», par kuru viņš saņēma Staļina premiju. Pie romāna autors strādājis vairākus gadus, vācot materiālus, izbraucot uz kolchoziem, tieši piedaloties to nostiprināšanā.

Patlaban A. Čișvili raksta jaunu romānu, kura galvenā tema ir padomju tautu draudzība.

Runājot par gruzīnu prozas aktuālām problemām, — teica A. Čișvili, — jāsap, ka līdzīgi tam, kā tas notiek citās padomju literatūrās, arī pie mums daudz runā un raksta par to, ka rakstnieki vēl nepietiekoši spīgti savos darbos parāda vadošo, raksturīgāko komunisma celtņu tēlus. Bet tieši šo jaunā rūdijuma cilvēku, šo dzīves pārveidošanas iekšējā sprieguma pārpilno patriotu pilnasinīga notēlošana nosaka mūsu daiļdarbu vērtību. Lai to panāktu, rakstniekiem dziļi jāpazīst un jāmīl šie cilvēki un viņu darbs. Šai ziņā ar izcilēm darbēm var lepoties krievu padomju literatūra. Lielus vērtīgus romānus un stāstus par šīm temām radījuši arī ukraiņu, kazahu un baltkrievu rakstnieki.

Pārrunu noslēgumā viesis aizrādīja, ka Gruzijā dzīvi interesējas par Latvijas rakstnieku daiļradi, kas plaši pazīstama no tulkotojumiem krievu valodā Gruzīnu valodā jau tulkoti vairāki Latvijas dzejnieku darbi, patlaban tulko A. Sakses romānu «Pret kalnu», bet tuvākā nākotnē — arī citu Latvijas prozaiku grāmatas.

—

**KOMPONISTA A. ŽILŅSKA
TIKŠANĀS AR LATVIEŠU
KARAVĪRIEM**

10. aprīlī pie latviešu karavīriem viesojās LPSR Valsts konservatorijas studentu koncertbrigāde un komponists Arvīds Žilniskis. Koncerts bija veltīts A. Žilniskis jaunradei. Lielu atzinīgi klausītāji uzņēma autora atskatnotos klavierdarbus, kā arī topošo dziedātāju D. Kupces, A. Kadīles, M. Bergas un jaunās vijolnieces P. Bīšeres priekšnesumus. Koncerta noslēgumā komponists A. Žilniskis klausītājiem dāvāja savu jaunāko darbu — 1. Maijam veltītu karavīru marša dziesmu.

UZ DZĪVĀS PADOMJU DZĪVES PAMATA

Galinas Nikolajevs romāns „Pļauja“

Pēdējie gadi devuši daudzus izcilus padomju rakstnieku darbus par kolchozu dzīves tēmu. Lai minām Babajevska romānus «Zelta Zvaigznes kavalieris» un «Gaismas pār zemi», Malceva romānu «No visās girds», Laptjeva stāstu «Ausma».

Tagad šim grāmatām pievienojams arī Galinas Nikolajevs romāns «Pļauja», kas apbalvots ar Staļina premiju.

Vasilija Bortņikova, pēc smaga ievainojuma divus gadus nogulējis hospitali, atgriežas dzimtajā sādā, kolchozā, kurā strādājis pirms kara. Kolchozs nav prātīgs noturēt savu saimniecību tajā līmenī, kādā tas atradās agrāk, — tagā kļuvis pat par pašu atpalikušāko rajonā. Tā sāk risināties G. Nikolajevs romāna galvenā sižeta līnija, kurā atspoguļojas cīņa par kolchoza atpalicības likvidēšanu un tā tālāko attīstību.

Ir romānā vēl arī otra sižeta līnija, kas saistās ar Vasilija Bortņikova personīgo dzīvi. Nebūdamā pārliecināts, ka izveselosies, viņš ilgāku laiku nav nēko rakstījis saviem tuviniekiem. Viņa sievai Avdotjai no frontes atstātā ziņa, ka viņš kritījis, Avdotja iepazīstas ar Stepanu Močovu, traktoristu, kuru arī iemīl. Kad atgriežas Vasilija, viņa un Avdotjas atjaunotajā ģimenē dzīvē izveidojas sarežģīti konflikti. Ģimeni veido un vieno ne tikai kopējas mājas un rūpes par bērniem, bet arī kopējas domas, centieni, savstarpējā saprašanās. Bortņikovs to viscaur neizprot. Avdotjai nākas cīnīties par istu ģimeni, un šī cīņa raksturo Vasilija Bortņikova tālāko augšanu.

G. Nikolajevs romānā ir ļoti daudz novatoriska. Rakstniece pratusi dziļi iedziļināties tajās dzīves parādībās, kas bijušas par pamatu viņas romānam, pratusi šīs parādības vispusīgi aplūkot, izpētīt to dažādos veidus, izsekot to cēloņiem. Tādēļ viņas grāmata lasītājus valdina ne vien ar pareizu dzīves attēlojumu, augsto māksliniecisko līmeni, ar spīgti izveidotiem tēliem, spraigu kompozīciju, bet arī ar to, ka atklāj un pārliecinoši parāda daudz tāda, kas līdz šim literatūrā vēl nebija atradis pilnasinīgu atspoguļojumu.

Autore savus varoņus vispirms parāda darbā. Aizvērušā romāna pēdējo lappusi, atmiņā vēlreiz pakāvēdamies pie tā tēliem, mēs tos atceramies kā darba cilvēkus. Darbā atklājas viņu labākās rakstura īpašības, darbā tie aug, nobriest, atbrīvojas no trūkumiem, sahedējas ciešā nesagraujamā kolektīvā. Piemēsim kaut epizodu ar Ksjušu Boļšakovu, jaunu, kļuvis meiteni, kas kļuvis par izcilu slaucēju, pati aug kopā ar saviem panākumiem, divas trijās nedēļās izmainās, izvēršas pirmrindnieks. Šis epizods romānā aizņem tikai pāris lappuses, bet lakoniskā un tani pašā laikā poētiskā stāstījumā Ksjušas tēls izemējas ļoti reljefi. Tāpat darbā atklājas arī Frosjas — savdabīgas, spītīgas, meitenes raksturs. Darbs ir arī visu galveno romāna va-

roņu — Bortņikova, Avdotjas, Valentinas un Andreja — dzīves saturs.

Ši prasme parādīt cilvēka tēlus tieši darbā jāatzīst par Nikolajevs vislielāko nopelni. Pie tam — kas arī ir ļoti svarīgi — rakstniece pareizi par galveno sižeta kāpinājumu izvēlējusies tādu grūtību un šķēršļu pārvarēšanu, kas rodas darba gaitā, kad jaunā, palielinātā uzdevumi diktē arī jaunus, daudz drošākus atrisinājumus. Tas prasa no katra cilvēka vislielāko spēku koncentrāciju, istu varonību. Romānā mēs redzam šo radošo spēku, šo varonību, kas mīd padomju cilvēkā, redzam, kādus brīnumdarbus tas spē veikt. Un tā, gala rezultātā, «Pļauja» izskan kā himna šim padomju cilvēku radošajam darbam.

Tēlodamā savus varoņus krasās, izšķirīgās situācijās, kurās atklājas to tipiskās raksturīpašības, G. Nikolajeva prot izveidot šos varoņus pilnasinīgus, dzīvus, prot parādīt viņu stiprās un vājās puses. Rakstniece nevarās no pretrunām atsegšanas šo varoņu raksturo, tieši otrādi — viņa droši dodas pretim šīm pretrunām, pārliecināta, ka tādējādi jo spīgtāk atklāsies pozitīvais, jaunais, kas dienu diēnā briest un kļūst stiprāks padomju cilvēks.

Tālāk jāatzīmē tāda Galinas Nikolajevs romāna raksturīga īpašība, kā prasme parādīt dzīvi tās nemītīgā attīstībā, virzībā uz priekšu. Sākot ar pirmajām nodaļām, mēs redzam, kā pamazām tiek sagrautas vecās ierāžas, kā nostiprinās kolektīvā atbildības sajūta, kā uzlabojas darba organizācija, kā kolchozs nepārtraukti aug. Kad pēc pirmās ražas novākšanas Vasilija Bortņikovā uz mirkli rodas doma, ka nu viss jau ir sasniegts, izvēršas jauni uzdevumi, kas ievada kolchozu atkal citā attīstības posmā. Lauzot veco, atmetot nederīgo, droši pārvar visus šķēršļus un solo uz nākotni jaunais, uzvarošais — tādu rakstniece parāda dzīvi. Pie tam viņa pareizi izceļ tos spēkus, kas nodrošina šo nemītīgo attīstību — partijas vadību, kritiku un paškritiku.

Romānā «Pļauja» ļoti interesants un svarīgs ir vēl šāds moments: Nikolajeva, rādīdama boļševiku partijas ložu mūsu lauksaimniecības augšupejā, šo partijas vadību noraksturo nevis viena atsevišķa partijas darbinieka tēlā, kā to parasti mēdz darīt, bet gan — parādot partijas organizāciju kā kolektīvu vadītāju. To skaidri saskatām jau pirmajā kolchoza pirmorganizācijas sapulcē, kurā sastopas jaunās partijas organizācijas biedri. Visos kolchoza sasniegumos mēs sajūtam nevis kolchoza priekšsēdētāja komunista Vasilija vai pirmorganizācijas sekretares Valentinas personīgos nopelnus, bet gan visas pirmorganizācijas nopelnus.

Protams, šajā izcilajā romānā var atrast arī atsevišķus trūkumus. Tā, piemēram, ne visai īcamas izveidošas Valentinas un viņas vīra Andreja Streļcova — rajona komitejas sekretara — attiecības. Arī pašam Streļcovam tēlam

piemīt zināms didaktisms. Bet tas nemazina šī darba vispārējo vērtību.

G. Nikolajeva ar šo romānu lasītāju priekšā nostājas kā jauns, spilgts talants. Bet ar talantu, apdāvinātību vien nevar izskaidrot viņas panākumus.

Un te nu izraisās daži jautājumi, kas svarīgi latviešu padomju literatūrai.

Latviešu padomju literatūrai pamatoti pārmet, starp citu, arī to, ka līdz šim nav vēl radīti darbi, kas parādītu mūsu kolchozu šodienu. G. Nikolajevs romānā ir pārliecinošs piemērs tam, kā šis uzdevums ir atrisināms, un arī tam, kā šo uzdevumu risināt.

Tātad — ar ko izskaidrojami G. Nikolajevs panākumi?

Vispirms ar to, ka viņa vispusīgi, dziļi iepazīsusi dzīvi, gājusi ar to kopā, rūpīgi pētījusi visu jauno, kas atklājas kolchozu. Pirmie gadiem trim mēs lasījām «Pravdā», pēc tam arī «Cīņā» G. Nikolajevs aprakstu par dzīvi kolchozā «Traktors». Tāds bija pirmākums nākamajam romānam — skicējumi aprakstu veidā. Vēl un vēlreiz Nikolajeva devās uz kolchozu, un nevis kā ekskursants, bet kā cilvēks, kas mēnešiem ilgi tur dzīvoja un darbojās. Kad liela daļa no romāna jau bija uzrakstīta, viņa atkal ieradās pie kolchozniekiem.

Protams, ka tāda dzīves iepazīšana kļuva par varenu impulsu rakstnieces darbam.

Bet vai pie mums rakstnieki tā dara, tā studē kolchozu dzīvi? Diemžēl — nē. Labākā gadījumā tie apmierinās ar isiem izbraucieniem. Rezultātā tad arī rodas sadomāti, māksloti sacerējumi, rodas dzejas, kurās var atrast tikai dažus kolchozu dzīves rekvizītus, bet dzīves īstenība tajās pazūd aiz skanīgiem un tukšiem vārdiem.

Otrs secinājums, kas arī, šķiet, būtu nepieciešams Romāns «Pļauja», kā jau teicām, tieši izaug no dzīves, tā sižets, konflikti nav autores sadomāti, bet gan dzīves diktēti. Lasot šo romānu, es skaidri redzēju: rakstniece nav nākusī pie dzīves ar jau gatavu shēmu, ar nolūku — sameklāt piemērus, kas atbilstu iecerētajam sižetam. Kā sižets, tā konflikti radušies vēlāk, pārkašējot un izkristalizējot konkrēto īstenības materiālu. Turpretim, mūsu vidū dažkārt parādās vēl literāli, kas vispirms izdomā sižetu, konfliktu, un pēc tam meklē dzīves materiālu, lai to iekļautu pašā izdomātā «konfliktā» sprostā. Te, manuprāt, arī slēpjas viens no A. Grigula luga «Kramā ir uguns» neveiksmes cēloņiem. Rakstniekiem dzīve ne vien jāpēti, bet no tās arī jāmacās.

Gribu vēl teikt, ka latviešu rakstnieki līdz šim laikam vēl nav spējuši parādīt cilvēku konkrētā darba procesā, kas ir mūsu dzīves galvenais saturs. Arī šajā zinā Galina Nikolajevs romāns «Pļauja» ir spīgti piemērs tam, kā šis lielais uzdevums jāveic.

V. Bērce

Vissavienības 1950. gada mākslas izstāde

Tēlotāja māksla cīņā par mieru

«Mieru tautām, mieru visai pasaulē!» — šī cildenā ideja, kura apvieno visu progresīvo cilvēci cīņā par mieru, pret imperialismu, pret jauna kara kurinātājiem, jo spīgti izpaužas daždos daiļdarbos, kuros skatām Vissavienības 1950. gada mākslas izstādē Maskavā. Padomju valsts vēsture, padomju patriotu domas un jūtas, padomju cilvēku vēlēšanās un tieksmes vienmēr cieši saistās ar mieru. Mūsu tautas dziļi vadoni Lenins un Staļins ir lielākie visas cilvēces miera cīnītāji.

Šo patiesību izstādē vispirms atklāj D. Nelbandžena V. Basova, N. Meščaninova, V. Pribilovska un M. Suzdaļceva radītā glezna «Varu padomē» — mieru tautām» kurai piešķirta Staļina premija.

Svarīgo vēsturiski revolucionāro tēmu mākslinieku kolektīvis atrisinājis visumā veiksmīgi. Attēlojot Padomju valsts tapšanas brīdi, autori parāda, ka padomju varas nodibināšana nozīmē miera lietas uzvaru, ka miera saglabāšana ir padomju valsts ārpolitikas pamats. Gleznā pārliecinoši noraksturota padomju tautas un tās vadoņu vienotība: valdības un partijas vadošie pārstāvji izsaka tautas masu domas un gribu.

Ar šajā gleznā izteikto saturu sasauca divi citas gleznas, kurās atspoguļojas mūsdienu notikumi, jūtas un pārdomas. Ar atbalsoja visu mūsu sirdis. Čarkovas gleznotāji V. Vichinskis, B. Zukovs, E. Levins, L. Černovs un L. Šmatjko darbā «Miera vārdā» attēlojuši Padomju Savienības un Ķīnas tautas republikas draudzības, savienības un savstarpējās palīdzības līguma parakstīšanu. Šī glezna ietilpīgi izsaka padomju un ķīniešu tautas draudzību, kopējos mērķus un gribu cīnīties par mieru, demokrātiju un socialismu. Šo tautu draudzības tēmu gleznā «Lielā draudzībā» atklāj D. Nelbandžans. Viņa darbā redzam J. V. Staļinu un Mao

Cze-dunu sirsnīgi sarunājamies. Abu tautu vadonu tēlos skatītāji redz nesavstīgus miera cīnītājus, kuri domā ne vien par savu tautu, bet visas cilvēces nākotni. Arī šai Nelbandžana gleznai piešķirta Staļina premija.

Atbalstot valdības un partijas konsekvēntu miera politiku, padomju tauta to applicina ar radošu darbu, ar jauniem panākumiem socialistiskajā celtniecībā. Tāpēc miera tēma izpaužas arī tajos mākslinieku sniegumos, kuri atspoguļo mierīgas dzīves veidotājus, padomju Dzimtenes varenības kaldinātājus.

Par to runā K. Maksimova glezna «Viņi balso par mieru», kurā redzami strādnieki un strādnieces, kas paraksta Stokholmas Uzskauumu. Līdzīgu tēmu savā darbā «Par mieru visā pasaulē», gan mazāk veiksmīgi, izteicis gleznotājs G. Gorelovs.

Miera tēmu īpatnēji iecerējis un saturā raksturīgi atrisinājis gleznotājs S. Gelbergs savā darbā «Miera draugi».

Jau rakstīts par A. Milņikova gleznu «Mierīgajos laukos», S. Čuikova ainavā «Manas dzimtenes mierīgajos laukos». Tāpat kā šo autoru daiļrade parāda kolchoznieku darba prieku, tā padomju strādnieku šķiras ražošanas darba spriegumu, tās vēlēšanos diendienā stiprināt miera fronti raksturo arī mākslinieka N. Ponomareva zīmējumi «Donbas celtniecība». Tādi viņa cikla darbi kā «Zinojums biedram Staļinam, Piecraide izpildīta» vai arī «Akmeņogļu urbsšanas mašīnas vadītājs» spīgti parāda padomju strādnieku kolektīvu darba uzvaras.

Padomju tautas nedalītas simpatijas pieder visas pasaules labas gribas cilvēkiem, darba laudim, kas visur, kur apdraudēta demokrātija un miers, cīnās pret reakcijas spēkiem. Par to pauž tādas gleznas kā F. Rešetņikova «Cīnītāji par mieru» un B. Poljakova, I. Radomana un H. Šaca «Miera dziesma».

Pirmajā mākslinieks attēlojis cīņas ainu kādā Francijas pilsētā. Perspektīvā redzams, kā žandarmi ar gumijas nūjiņām rokā izklidina miera aizstāvju demonstrāciju. Bet aiz mājas — stūra aizslēpušies 5 jaunieši, īstenībā vēl bērni, bezbailīgi apliecina savu vienotību ar miera cīnītājiem. Uz nama sienas viņi lielam burtiem uzkrāso vārdu «Miers!» un uzzīmē šī vārda simbolu — baloža attēlu. Rešetņikovs par šo darbu saņēmis Staļina premiju.

Otrajā gleznā mākslinieku kolektīvis attēlo miera piekritējus Pilsēkā (Amerikā), kur amerikāņu fašisti koncerta laikā griezīja uzbrukti izcilajam nēģeru dziedonim, pazīstamajam miera cīnītājam Polam Robsonam. Miera aizstāvji, rokās savērkušies, stāvēt piecu pie pleca, kā dzīva siena attur linotājus, un Pols Robsons droši un netraucēti var dziedāt savu kvēlo miera dziesmu.

Miera cīnītājiem aizrobes zemēs savus darbus veļtījuši arī citi padomju gleznotāji, tāpat skulptori un grafiķi. Atsevišķos daiļdarbos atspoguļota varonīgās Korejas tautas cīņa pret amerikāņu agresoriem.

Staļina premijas piešķirtas pazīstamajai mākslinieku trijotnei Kukriniki par zīmējumu sēriju «Kara kurinātāji» un citām politiskām karikatūram, kuras vērstas pret miera ienaidniekiem, tāpat māksliniekam B. Čefimovam, kas radījis zīmējumu albumu «Par stingru mieru, pret kara kurinātājiem».

Arī Padomju Latvijas mākslinieki jau radījuši darbus, kas atspoguļo tautas gribu cīnīties par miera saglabāšanu. Padomju Dzimtenes izcilāko mākslas meistaru «sasmieguši šajā virzienā» rosinā mūs vēl jo aktīvāk ar savu radošo darbu sekmēt visas progresīvās cilvēces vienoto cīņu pret imperialismu, pret miera un demokrātijas ienaidniekiem.

V. Karijkins

Kolchoznieka nams

Sinīs dienās Latvijas Padomju architektu savienībā iztirzāja sakarā ar partijas un valdības uzdevumu izstrādātos «Kolchoznieka nama» projektus. Vienu projektu divos variantos bija iesnieguši arhitekti O. Tilmanis un B. Nesteruks. Otru projektu, tāpat divos variantos, izstrādājis Arhitektūras plānošanas republikānisko darbnīcu sabiedriskā brigāde, kurā ietilpa arhitekti E. Budže, B. Vilboja, K. Glūde, K. Plūksne, R. Putāns, V. Ramans, P. Seleckis, V. Šņitņikovs.

Visi četri projekta varianti, atbilstoši dotajam uzdevumam, «Kolchoznieka namam» paredz celt laukumā, ko ierobežo Gogoļa, Turģeneva, Odesas un Puškina ielas, turklāt orientējoties uz to, ka Rīgas turpmākajā izbūvē Turģeneva iela ieslēgsies pilsētas loka maģistrālē ar izeju uz jauncelamo tiltu pār Daugavu. Visi projekta varianti bazējas arī uz vienādām, valdības uzdevumā paredzētām «Kolchoznieka nama» funkcijām, t. i., paredz konferenču zāli 1200 apmeklētājiem, mācību kompleksu 1500 cilvēkiem un viesnīcu 300 iebraucējiem.

Sie funkcionālās dabas priekšnoteikumi pietiekami raksturo projektējama nama grandiozitāti. Trīs iztirzāšanai iesniegtie varianti paredz namu, kura centrālajai daļai būs 13 stāvi, tātad tāda augstuma celtni, kurai līdzīgas mūsu republikā nekad vēl nav bijis. Šis centrālās daļas izveidošanā projektu autori centušies ievērot tos padomju architektūrai raksturīgos principus, kas tik lielisku iemeslojumu guvuši varenajās jaunceltnēs Maskavā. Kaut arī «Kolchoznieka nama» arhitektoniskais veidojums nevienā no variantiem nav pieņemams bez iebildumiem, taču skaidri saskatāms autoru nodoms ne tikvien ievērot nama praktiskos mērķus un uzdevumus, bet izveidot «Kolchoznieka namu» par cēlīgu simbolu kolchozu iekārtas triumfam Padomju Latvijā.

Visos projektos «Kolchoznieka nama» ir it kā no trim daļām sastāvošs ansamblis ar atsevišķi izdalītām, taču savstarpēji saistītām telpām mācību kompleksam, konferenču zālei un viesnīcai. Mācību kompleksā paredzēta lekciju zāle 300 klausītājiem, liels skaits auditoriju un laboratoriju, ņemts vērā apsverums, lai telpas būtu piemērotas vismodernākās iekārtas un mācības līdzekļu izmantošanai, un vienlaicīgām mācībām dažādās specialitātēs — agro-techniku, zootechniku, būvtechniku, kolchozu brigādiere utt. kursus.

Konferenču zāle paredzēta ar maksimālajam ērtībām kongresiem, kolchoznieku apspriedēm un līdzīgiem sarīkojumiem, tai pašā laikā rēķinoties ar tās izmantošanu arī kultūras un mākslas sarīkojumiem Rīgas, it īpaši Maskavas rajona iedzīvotājiem. Taču jāpiebilst, ka, kā to atzīst arī paši projektu autori, šā otrā — kultūras un mākslas centra — uzdevuma veikšanai projektos paredzēta nesamērīgi maza skatuve un skatuvi apkalpojošās telpas.

Vismoderņākajām prasībām atbilstoši, ērta būs arī viesnīca. Apspriedē vienīgi izskanēja jautājums: vai viesnīcai projektētais vietu skaits atbilst tam lielajam cilvēku daudzumam, kas darbosies mācībām paredzētajā kompleksā.

Projektu iztirzāšanā, kas ilga divas dienas un ko vadīja Latvijas Padomju architektu savienības priekšsēdētājs prof. E. Stābergs, piedalījās daudz republikas arhitektu un celtniecības specialistu. Savas domas izteica projektu autori, oficiālie recenzenti doc. P. Bērkalns un arhitekts J. Archipovs, kā arī I. Šilova, E. Alzsilniece, B. Markovskis, G. Marjaša, A. Briedis, L. Birzīte, Z. Dreimāns u. c.

Kā recenzenti, tā nārsjie pārrunu dalībnieki kritiski analizēja projektu trūkumus gan no izpildījuma, gan no kompozīcijas viedokļa. Ilgstāša domu izmaiņa saistījās arī ar jautājumu — vai pareizi izvēlēta jauncelamā objekta atrašanās vieta. Vairāki runātāji norādīja, ka projektošs nārkaz maz redzams, ka tam jābūt tieši kolchoznieku nevīg kādas citas darba nozares pārstāvju namam. Tika aizrādīts arī, ka projektējamā nama ārējā izveidojumā nepietiekami izceļta nacionālā forma.

Sapulcē izskanēja atzinums, ka nevienš no reprezentatīvajiem variantiem pilnībā neatbilst tām lielajām prasībām, kādas saistās ar apspēros tik grandiozu, arhitektoniski interesantu un sabiedriski politiski nozīmīgu celtniecības objektu. Līdz ar to sapulce atzina, ka O. Tilmana un B. Nesteruka projekta pirmajam variantam un E. Budže, B. Vilboja, K. Glūdes, K. Plūksnes, R. Putāna, V. Ramana, P. Selecka, V. Šņitņikova projekta pirmajam variantam ir pietiekami daudz labu īpašību, lai, pieņemot tos par pamatu turpmākajam darbam, «Kolchoznieka nama» celtniecīkīm nospraustus uzdevumus varētu veiksmīgi atrisināt.

Abi šie varianti nodoti tālāka izskatīšanai Latvijas PSR Ministru Padomē. Arhitektūras lietu pārvaldes Arhitektūras padomē.

Starptautiskais kino festivals Kannās

Saruna ar padomju delegācijas vadītāju N. Semjonovu

— Kopš mūsu ierašanās Kannās padomju delegācijai pievērtis liela uzmanība. Mūs uzņēma ļoti viesmīlīgi. Ik dienas mēs izjutām dedzīgu un lielu interesi, ko te parāda padomju kino mākslā.

Par to pārhecinājāmies jau pirmajās minūtēs pēc tam, kad Kino pilī, kur demonstrē festivala filmas, iekārtoja padomju kinematogrāfijas speciālo stendu. Stendā eksponēti krāsaini kadri no filmām «Musorgskis», «Zelta Zvaigznes kavalieris», «Atbrīvotā Kina», «Ziedošā Ukraina», «Padomju Latvija», «Padomju Azerbaidžāna», «Padomju Igaunija», šo filmu radītāju — režisoru, operatoru, scenaristu un aktieru portreti. Dežuranti pie stenda burtiski apber ar jautājumiem, kuri apliecina skatītāju milzīgo interesi par padomju kino mākslu vispār un konkrēti par festivalā pārstāvētajām filmām.

Festivala atklāšanas dienā N. Čerkasovs un N. Semjonovs runāja radiofonā, nastāstīdami par padomju kino filmām, kuras demonstrē festivalā. Pirmajā dienā izrādīja režisora Lindberga uzvesto Šveices filmu «Četratā vienā dzīvē». Vēl pirms apskates mums pateica, ka šī filma veltīta Eiropas pēckara likteņiem. Nevilsi atmiņā atausa tas, ko bija stāstījuši biedri, kas piedalījās Kannu festivalā 1946. gadā. Tad festivalu atklāja ar padomju dokumentālo filmu «Berlīne», kurā mūsu kinematografisti bija notēlojuši fašistiskā režīma krišanu. Vīrs reichstaga pacelts karogs it kā pasludināja jaunas eras dzimšanu, mieru un laimīgas nākotnes dzimšanu. Padomju karavīri, nostāigājuši kaujas ceļu no Stalingradas līdz Berlīnei, bija izkarojuši šo mieru miljoniem visas zemeslodes vienkāršo cilvēku. Dzīla cieņa uz padomju karavīru, Eiropas glābēju, bija diktējusi žūrijas komisijas lēmumu atklāt festivalu tieši ar šo filmu.

Tādēļ grūti aprakstīt mūsu izbrīnu, bet pēc tam arī sašutumu, kad bijām noskatījušies filmu «Četratā vienā dzīvē». Jau nemaz nerunājot par to, ka «Eiropas pēckara likteņi» te savārstīti pēc tipiskām Holivudas receptēm, šī filma atklāti apmelo padomju karavīru — atbrīvotāju, nomelno viņu un visvairāk cildina Savienoto Valstu okupētās Austrijas daļas amerikāņu policista «morālās īpašības». Kosmopolitiskie sālsāņi — Holivudā «iemāju» guvušais scenarists Richards Šveicers, šveiciešu režisors Lindbergs un filmas «varone» zviedriete Vīveka Lindfors, redzams, darijuši visu, ko spējuši, lai izdabātu amerikāņiem saimniekiem. Kaut arī šis falsificējums uzņemts Čirichē un Vinē, taču iecere un izpildījums nepārprotami pierāda, ka tas dzimis Kalifornijas kino galas malāmajā mašīnā. Tūdaļ pēc šīs filmas izrādes mēs iesniedzām protestu festivala organizatoriem un, nebūdami apmierināti ar neskaidro atbildi, kas otrā dienā parādījās presē, paturējām

sev tiesības izteikt savas domas par šo apmelojošo filmu.

6. aprīlī Kannu pilsētas mērs Antoni sarīkoja par godu padomju delegācijai pieņemšanu, kurā piedalījās festivala žūrijas locekļi un tā sarīkošanas komitejas locekļi ar organizācijas komitejas priekšsēdētāju Fure-Kormera kungu priekšgalā. Pieņemšanā, kas noritēja draudzīgā atmosfērā, pilsētas mērs un N. Semjonovs, kā padomju delegācijas vadītājs, apmainījās apsveikumiem.

Nākamajā dienā vajadzēja notikt mūsu filmas «Musorgskis» pirmizrāde. Jāatzīmē, ka visās četrās dienās kopš festivala atklāšanas tā bija pirmā krāsainā filma. Amerikāņu, franču, šveiciešu un holandiešu filmas bija melni baltas. «Musorgska» izrādes dienā jau līdz pulksten 12.00 visas biļetes ieejai Kino pilī, kas spēj uzņemt vairāk nekā pusotra tūkstoša skatītāju, bija izpārdotas. Daudzi interesenti tā arī nevarēja nokļūt padomju filmas pirmizrādē.

Pulksten 10.00 vakarā. Zālē nodzied gaisma, norimst troksnis, ekrānā atmirz krāsainais nosaukuma uzraksts. Pilnīgi saprotamā saviņņojumā gaidām skatītāju reakciju. Nav taču noslēpums, ka pat vislabākais tulkojums bojā kino filmas māksliniecisko vērtību, pazemina tās emocionālo iedarbību.

Bet, lūk, tulkotāja balss un filmas muzika slīgst klātesošo draudzīgajos aplausos. Atkal un atkal dimd aplausi. Tie atskan zālē gopaka izpildījuma laikā, pēc vientieša dziesmas un pēc Borisa monologa Marijas teātri. Istu ovāciju pēc izrādes sarīkoja Stasova loma izpildītājam N. Čerkasovam. Festivala organizācijas priekšsēdētājs Fure-Kormera kungs sajūsmas pilnos vārdos izteica mūsu delegācijai savu pateicību par sagādāto prieku un deva filmai augstu novērtējumu. Fure-Kormera kungs īpaši pasvītvoja aktieru spēles pilnību, dekorāciju spožu izpildījumu, krāsu lielisko kvalitāti. Atvadīdamies no mums, viņš izteica pārliecību, ka visas padomju filmas gūs ne mazākus panākumus.

Svētdienas rītā presē parādījās pirmās atsauksmes par «Musorgska» izrādi. Vairumā avīžu vienprātīgi apļēcināja, ka filma ir «liela un pozitīva parādība mākslā». Raksturīgi, ka to bija spiesti atzīt pat tādi kritiķi, par kuriem nevar būt ne mazāko aizdomu par simpatijām attiecībā uz jebko no PSRS nākušiem.

Pirmo padomju krāsaino dokumentālo filmu «Ziedošā Ukraina» rādījām 9. aprīļa vakarā, mākslas filmu «Zelta Zvaigznes kavalieris» — 13. aprīlī. (No laikraksta «Sovetskije Iskustvo»)

KRIEVU TAUTAS DEJU ANSAMBLIS „BERJOZKA“

Boļševiku partija un padomju valdība pievērsis lielu uzmanību tautas mākslas attīstībai, paverot tautas talantiem visas iespējas augstas meistarības iegūšanai. Daudzi no tautas izauguši talanti pazīstami ne tikai mūsu zemē, bet ieguvuši izcilus panākumus, piedaloties starptautiskos konkursos. Tas pierāda, ka mākslinieciskajai pašdarbībai nav jāveidojas tikai rūpnīcu vai kolchozu pulciņu darbības robežās, kā vietēja rakstura sarīkojumu kuplīnātajai, bet ka tās attīstībai ir daudz svarīgāka nozīme. Labāko izpildītāju skates nav tikai attiecīgā rajona, pilsētas vai republikas pulciņu darbības regulāras atskaites, bet tām jāsekmē visas padomju tautas mākslas attīstība, jāpiedalās jaunu māksliniecisku formu un pasākumu radīšanā. Tam spītots piemērs ir krievu tautas deju ansambla «Berjozka» izveidošanās vēsture.

Kā ik gadus, arī 1943. gadā Maskavā notika Vissavienības mākslinieciskās pašdarbības labāko izpildītāju skate, kurā piedalījās arī Kalininas apgabala kolchozu jauniešu apvienotais deju kolektīvs Vini izpildīja krievu tautas dejas izteiksmīgā un rūpīgā iestudējumā. Šī kolektīva interesantā meitene deju deva ierosinātumu nodibināt profesionālu tautas deju ansambli, kurš skatītājus iepazīstinātu ar krievu sieviešu deju augsto kultūru, virzītu to uz priekšu. Ansambla izveidošanu uzticēja pazīstamajai choreogrāfijas speciālistei N. Nadeždīnai. Tā sastāvam izvēlējās labākās pārstāves no Kalininas apgabala kolchozu kolektīva, kā arī no pilsētas rūpnīcu klubu izcilākajiem pārci-

tiem. Darbībai attīstoties, ansamblis pieaicināja audzēknes no Lielā teātra choreogrāfiskā tehnikuma.

Jaundibināto ansambli izveidoja par tipisku meiteņu deju kolektīvu, kura repertuārā galveno vietu ieņēma liriska rakstura krievu tautas kordejas. Baletmeistare N. Nadeždina ansambļa veidošanai jau pašā sākumā piegāja kā nopietnam jaunrades procesam. Uzdevumu sarežģīja tas, ka ansamblis sastāv tikai no sievietēm, kas stipri ierobežoja deju sīketu izvēli, kā arī ieslēdz baletmeistara fantāziju noteiktā lokā. Neraugoties uz šiem nosacījumiem, N. Nadeždina radīja veselu virkni interesantu, izdomā bagātīgu deju iestudējumu, kuru pamatā liktas rūpīgi izvēlētas vienkāršas krievu sievietes tēlu raksturojošas tautas deju kustības. Pirmajam iestudējumam ansamblis guva ierosinājumu no pazīstamās krievu tautas melodijas «Vopole berjozinka stojala», kura jau ne reizi vien devusi ierosmi ievērojamām krievu «kņaziem» un māksliniekiem. Skatītāji kā šai deijai, tā arī pašam ansamblim deva nosaukumu «Berjozka».

Ansamblis jo drīz ieguva atzinību visā padomju tautā. Arvien daudzveidīgāks kļuva tā repertuārs. Jau 1949. gadā tam deva tiesības piedalīties Vissavienības demokrātiskās jaunatnes starptautiskajā festivalā Budapeštā. Šeit mūsu zemes tautisko deju meistarīgajām popula-

IZNĀCIS ŽURNĀLA «KAROGS»

1951. GADA 4. NUMURS

Saturs

Bruno Saulītis — Veltījums. Dzejolis. Olga Lisovska — Pret pavasari. Dzejolis. Evalds Vilks — Iesākums. Stāsts. Alfreds Krūklis — Nākotnes cilvēks. Dzejolis. Jānis Silazars — Mana rūpnīca. Dzejolis. Vladislavs Kaupužs — Balva. Stāsts. Vladimirs Kaijaks — Zeme. Dzejolis. Mirdza Gaile — E. Birznieka-Upīša dailrade celš. Nikolajs Nikolajevs-Bergins — Leņina literārais stils. Kārlis Kraulītis — Daži latviešu padomju literatūras valodas jautājumi. Rafaels Blūms — Padomju literatūras rītdiena. Michails Zorins — Maksims Gorkijs cīņā par mieru. Zalamans Eiduss — Lasītāju pretenzijas palikušas neapmierinātas.

Pielikumā: E. Birznieka-Upīša ģimene un A. Petrova gleznas «Liepājas osta» reprodukcija.

JAUNAS GRĀMATAS

Latvijas valsts izdevniecības apgādā iznākuši šādi jauni izdevumi:

Tālvāldis Brička un Bruno Saulītis. *Velna purvs*. Poema. Ilustrators M. Vitoliņš. 72 lpp. Maksā 4 rubļi 25 kap.

A. Brodele, Marta. Stāsts (Krievu valodā). D. Glēzera autorizēts tulkojums. 264 lpp. Maksā 8 rubļi 60 kap.

Valija Brutāne. *Dārzi plaukst*. Dzejas. Ilustrējis A. Dimiņš. 77 lpp. Maksā 5 rubļi 20 kap.

Cilvēces sirdsapziņas balss. Mieram veltīts prozas krājums. Sakārtojis E. Damburs. 165 lpp. Maksā 6 rubļi 55 kap.

J. Endzelīns. *Latviešu valodas gramatika*. 1100 lpp. Maksā 46 rubļi 25 kap.

Fjodors Gladkovs. Stāsts par bērību. Tulkojis Anna Bauga. Ilustrējis M. Karpenko. Vāku zīmējis R. Dzenis. 463 lpp. Maksā 18 rubļu 50 kap.

M. Gorkijs. *Artamonovu uzņēmums*. Tulkojis Vera Kacēna. 237 lpp. Maksā 5 rubļi 40 kap.

A. Makarenko. *Pedagoģiskā rakstu izlase*. Tulkojis docents J. Flugins. 323 lpp. Maksā 10 rubļu 30 kap.

N. Maslins. *Vladimirs Majakovskis*. 204 lpp. Maksā 5 rubļi 50 kap.

R. Pelše. *Latviešu un krievu kultūras sakari*. 388 lpp. Maksā 12 rubļi 25 kap.

Jurijs Putraments. *Istenība*. Romans. Tulkojis Cīrene Palkaviece. Vāku zīmējis V. Začņajevs. 321 lpp. Maksā 14 rubļi 90 kap.

Pirmizrādes Rīgās teātros

Augšējā attēlā skats no O. Balzaka «Eiženijas Grandes» inscenējuma Akademiskajā Dramas teātri. V. Līne (Eiženija Grande) un V. Gruziņš (de Bonfons). Apakšējā attēlā skats no I. Likšanova «Mazulīša» inscenējuma Jaunatnes teātri. A. Kovaleva (Mazulītis), S. Suchanovs (Vseva), A. Kozins (Kolja). V. Lavrentjeva uzņēmumi

Nākamajā nedēļā

Sodien Valsts Rietumeiropas mākslas muzejā. Pionieru laukumā 3. LPSR nopelniem bagātā mākslas darbinieka Jūlija Madernieka darbu izstādes atklāšana. Sākums plkst. 13.

○ Konservatorijas zālē Jāņa Dūmīša radoša darba vakars. Piedalās Valsts koris, Valsts kora viru vokālais ansamblis, J. Pokempeners, N. Šrēdere. Sākums plkst. 20.

○ Apgabala virsnieku namā Armēnijas Valsts estrādes orķestra koncerts. Mākslinieciskais vadītājs nopelniem bagātais mākslas darbinieks A. Aivazjans. Kon-

certa atkārtojums 16. un 17. aprīlī. Sākums plkst. 20.30.

16. aprīlī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā dramaturģijas sekcijas sanāksme Režisores A. Lāces referāts «Sietis dramaturģijā». Sākums plkst. 17.

17. aprīlī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā jauno tulkojumu sanāksme. Sākums plkst. 18.

○ Latvijas Padomju rakstnieku savienībā krievu tulkojumu sanāksme. Sākums plkst. 19.

Mākslas darbinieku namā Staļina premijas laureāta Friča Rokpeļa dailradei veltīts vakars. Sākums plkst. 20.

○ Filharmonijas koncertzālē Maskavas dzelzceļnieku dziesmu un deju ansambla koncerts. Sākums plkst. 20.30.

20. aprīlī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā iztirzās R. Sēla stāstu «Janka un viņa draugi». Sākums plkst. 18.

Izsaku sirsnīgu pateicību valdībai, partijai, sabiedriskām organizācijām un visiem, kas mani apsveica 80 gadu dzimšanas dienā.

E. Birznieks-Upītis

rizētājam piešķir goda pilno festivala laureata nosaukumu. Ansamblis kļuva par krievu un padomju tautu kultūras propagandētāju, tautu draudzības un sadarbības nostiprinātāju. Atzinību ansamblis guva gan Ungarijā un Rumānijā, gan Čehoslovākijā, Austrijā, Somijā. 1950. gadā padomju valdība N. Nadeždīnai par viņas enerģisko darbību ansambļa izveidošanā piešķirā visaugstāko atzinību — Staļina premiju.

Nupat ansamblis «Berjozka» viesojās Rīgā. Tā koncerti kļuva par izcilu notikumu mūsu galvaspilsētas deju mākslas cienītājiem. Mēs varējām skatīties ansambļa slavenos deju iestudējumus, kuri sajūsmināja ar savu gleznaino, krāšņo izveidojumu.

Visu skatītāju uzmanību jau saistīja pats pirmais ansambļa programmas priekšnesums — deja «Berjozka».

Tērpušās koši sarkanās saraņanos ar izpaukošiem bērzu zariem rokās, vienmērīgi slidošā soli virzās dejojājas, ve izveidodamas plašu loku, te atkal pasākīdamās uz abām pusēm. Dejojāji stāvēja visu laiku izturēti stingrā stājā un, saraņanu krokām pilnīgi noslēpjot kāju sīkos soliņus, lieliski tiek radīts iespaids,

kas ritmu, kā arī ar zeltā un sudraba austajiem smagnējiem tērpiem.

Meiteņu kordejā «Gulbīte» ar šo pašu slidošo soli izteikts gulbja kustību raksturīgums, pie kam īpaši atjautīgs ir dejas noslēgums: dejojāji rokas paceltas virs galvām un saliekas atbilstoši gulbja kaklam, uz kopā saliktajiem pirkstiem ievīlojas tumās gredzens kā acs, kuplā baltās aproces atgādina gulbju ķermeni un zilganie saraņani — ūdens rāmu plūsmu, pa kuru aizpeld stalto putnu rinda.

Te minētājs dejas spilgti izpaužas dejojāju grupu daudzveidīgais izkārtotums un apbrīnojamā precizitāte, kas liecina, kāda liela nozīme grupu deju gaumīgajā izveidojumā ir dejojāju sašķanotībai ik kermenā daļas kustībā, ik poze.

Blakus liegajām slidošā sola dejām mākslinieces parāda krievu sievietes tēlu arī pavisam citādākā dejas noskaņā tonī — straujā, zibenīgiem papēžiem piesitieniem un asiem griezieniem iecerētajā «Meiteņu kadriļā» vai arī virpulīgajā «Putenī». Senlaicīgajā «Tolkušā» teicami izpaužas ansambļa dalībnieču aktieriskā prasme. Spraigu

jaunības prieku pauž «Kolchozu polka», kas labi uzbūvēta kompozicionāli: sākumā dejas soli iemēģina atsevišķas dalībnieces, tad dejas iesaistās arvien vairāk dejojāji, līdz beidzot polkā griežas viss ansamblis.

Savu tehnisko prasmi ansambļa solistes parādīja «Jaunavu pārdeja», kurā meitenes it kā cenšas viena otru pārņemt ar virtuozu demonstrējumu: ja viena izceļas ar papēžu neskatāmiem piesitieniem, tad otra — ar griezieniem utt.

Patlaban ansamblis strādā pie jaunas programmas iestudēšanas, kuru tas nodomājis skatītājiem parādīt Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 34. gadadienā. Tiek iestudēta krievu tautas meitenes deja «Važiņa». Galveno vērību jaunajā programā veltīs deju priekšnesumiem, kas atveido mūsdienu padomju jaunietu — celtnieciņas dienu darbu veidus. Tālākajā darbā N. Nadeždina paredzējusi sacerēt viencēllena baleta uzvedumus.

Ansamblis «Berjozka», viesodamies Rīgā, ne tikai ieguva skatītāju — dažādu nozaru darba lauju pārstāvju — peļņu atzinību, bet deva daudz vērtīgu ierosinājumu mums, deju mākslas profesionāliem darbiniekiem, kā arī pašdarbības pulciņu vadītājiem un dalībniekiem. Ansambļa priekšnesumi apliecināja, cik augstu meistarību sasnieguši krievu tautas deju kultūra, kāda bagātīga iespēja sniedz tautas deju folkloristiskie elementi skatuviska uzveduma veidošanā, kā arī jaunu deju sacerē.

Ansambla «Berjozka» meistarīgie pārauzi lai spārnā mūsu republikas choreogrāfijas speciālistus tautas deju kultūras celšanai.

E. Čanga.

LPSR operas un baleta teātra baletmeistars, Staļina premijas laureāts